

Warszawa, dnia 26-03-2021 r.

Minister Klimatu i Środowiska

BKA-RII.0831.3.2021.AF
(BKA-W3.0831.2.2020.AF)

Pan
dr hab. Andrzej Gałkowski
Dyrektor
Instytutu Fizyki Plazmy
i Laserowej Mikrosyntezy
im. Sylwestra Kaliskiego
ul. Hery 23
01-497 Warszawa

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Działając na podstawie upoważnienia Ministra Klimatu i Środowiska nr 5/2020 z 3 listopada 2020 r. zespół kontrolujący Ministerstwa Klimatu i Środowiska przeprowadził w dniach 9 listopada – 15 grudnia 2020 r. kontrolę w Instytucie Fizyki Plazmy i Laserowej Mikrosyntezy (dalej IFPiLM lub Instytut), w zakresie:

1. Działalności finansowej Instytutu;
2. Organizacji i jakości pracy Instytutu;
3. Jakości zarządzania Instytutem;
4. Stanu realizacji zaleceń pokontrolnych wydanych przez Ministra Energii w poprzedniej kontroli.

Kontrolą objęto okres 1 stycznia 2018 r. – 31 grudnia 2019 r.

Kontrola została przeprowadzona przez zespół kontrolujący Ministerstwa Klimatu i Środowiska (dalej - MKiŚ) w składzie:

- Tomasz Marczak - główny specjalista w Biurze Kontroli i Audytu;
- Aneta Fedorczyk - naczelnik w Biurze Kontroli i Audytu;
- Ewa Bąbała - administrator w Biurze Kontroli i Audytu;
- Artur D. Konarski - radca ministra - kierujący zespołem w Biurze Kontroli i Audytu.

Kontrola została przeprowadzona na podstawie ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej¹, w związku z art. 36 ust. 1 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r.

---

¹ Dz. U. z 2020 r. poz. 224.

o instytutach badawczych² (dalej ustawa oib) oraz obwieszczeniem Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 24 listopada 2020 r. w sprawie wykazu jednostek organizacyjnych podległych Ministrowi Klimatu i Środowiska lub przez niego nadzorowanych³.

W okresie objętym kontrolą funkcję:

- Dyrektora Instytutu pełnił Andrzej Gałkowski, od 24 września 2010 r.⁴;
- Zastępcy Dyrektora ds. Naukowych - pełnił Roman Zagórski, w okresie od 1 stycznia 2016 r. do 31 października 2019 r.⁵, natomiast od 1 listopada 2019 r. do 4 października 2020 r. obowiązki zastępcy dyrektora ds. naukowych sprawowała Monika Kubkowska (obecnie - dr hab.) pełnomocnik dyrektora ds. europejskiego programu fuzji jądrowej⁶, która z dniem 5 października 2020 r. została powołana na stanowisko zastępcy dyrektora ds. naukowych⁷;
- Zastępcy Dyrektora ds. Administracyjnych - pełnił Paweł Nadrowski, od 1 lutego 2016 r.⁸

[Dowód: akta kontroli str. 50, 102, 110-114]

Ocena kontrolowanej działalności:

Działalność Instytutu w kontrolowanych obszarach łącznie ocenia się **pozytywnie z zastrzeżeniami**.

Instytut działa na podstawie ustawy oib oraz Statutu zatwierdzonego przez Ministra Energii w dniu 18 maja 2017 r. Nadzór nad Instytutem sprawuje minister właściwy do spraw energii (obecnie Minister Klimatu i Środowiska^{9,10}).

Formułując pozytywną ocenę wzięto pod uwagę wzrost podstawowych wskaźników rentowności Instytutu (wyraźna poprawa zdolności posiadanych zasobów do generowania zysku oraz znaczne zwiększenie efektywności wykorzystania majątku), zapewnienie płynności finansowej (zdolność do terminowego regulowania zobowiązań), czy utrzymanie poziomu zadłużenia i stanu zapasów na niskim poziomie. Ponadto Instytut w okresie objętym kontrolą podwoił kwotę zysku netto, jak również nastąpiła poprawa ogólnej sytuacji finansowej. Pozytywna ocena związana jest również z prowadzeniem badań naukowych i prac rozwojowych, prawidłową realizacją obowiązków dotyczących zawierania z pracownikami umów o zakazie prowadzenia konkurencji, użytkowania obiektów budowlanych (w tym przeprowadzanie okresowych kontroli tych obiektów). Wpływ na pozytywną ocenę miała również działalność Rady Naukowej w zakresie dotyczącym opiniowania rocznych planów i sprawozdań Instytutu, jak również terminowe przekazywanie opinii w tym zakresie do ministra właściwego ds. energii. Pozytywnie oceniono również dokonanie przez Radę Naukową ocen okresowych dorobku naukowego i technicznego pracowników naukowych oraz badawczo-technicznych, jak i opiniowanie przez Radę Naukową kandydatów na stanowiska kierownicze komórek organizacyjnych odpowiedzialnych za prowadzenie badań naukowych.

Przeprowadzona kontrola wykazała nieprawidłowości dotyczące nieprzestrzegania regulacji dotyczących zasad podpisywania umów cywilnoprawnych określonych w Instrukcji obiegu i kontroli dokumentów w IFPiLM, jak również niezamieszczenia na stronie internetowej Komisji Europejskiej (dalej KE), w europejskim portalu dla mobilnych naukowców przeznaczonym do publikacji ofert pracy naukowców, ogłoszenia konkursu oferty pracy w IFPiLM na stanowisko asystenta. Uchybienia

---

² Dz. U. z 2020 r. poz. 1383.

³ M. P. z 2020 r. poz. 1114.

⁴ Akt powołania przez Ministra Gospodarki na stanowisko dyrektora Instytutu z dnia 10 września 2015 r., znak DNP-IV-124-1/51/15 oraz przez Ministra Energii z dnia 12 września 2019 r., znak DIT.III.096.6.10.2019.

⁵ Aneks do umowy o pracę z dnia 31 grudnia 2015 r., powołujący bezterminowo na stanowisko zastępcy dyrektora Instytutu ds. naukowych.

⁶ Pisemne wyjaśnienia Dyrektora IFPiLM z dnia 16 listopada 2020 r., znak: Ref. 164/2020.

⁷ Akt powołania przez Ministra Klimatu na stanowisko zastępcy dyrektora ds. naukowych z dnia 2 października 2020 r., znak: BDG-WK.1201.19.2020.EB.

⁸ Aneks do umowy o pracę z dnia 31 grudnia 2015 r., powołujący bezterminowo na stanowisko zastępcy dyrektora ds. administracyjnych.

⁹ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 października 2020 r. w sprawie utworzenia Ministerstwa Klimatu i Środowiska (Dz. U. z 2020 r. poz. 1734).

¹⁰ Obwieszczenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 24 listopada 2020 r. w sprawie wykazu jednostek organizacyjnych podległych Ministrowi Klimatu i Środowiska lub przez niego nadzorowanych (M. P. z 2020 poz. 1114).

dotyczą również formy powołania Rzecznika dyscyplinarnego w IFPiLM, bez potwierdzenia tej czynności uchwałą.

Ponadto należy wskazać, że w Instytucie nie zostały wdrożone wszystkie zalecenia pokontrolne, sformułowane w wyniku kontroli przeprowadzonej przez Ministra Energii w 2017 r.

1. Działalność finansowa Instytutu

1.1. Zasady gospodarki finansowej Instytutu

Przedmiotem podstawowej działalności Instytutu było na podstawie § 4 ust. 1 Statutu prowadzenie badań naukowych i prac rozwojowych, przystosowywanie do potrzeb praktyki ich wyników, a także wdrażanie tych wyników w dziedzinie nauk przyrodniczych i technicznych (Polska Klasyfikacja Działalności 72.19.Z).

[Dowód: akta kontroli str. II/9]

W latach 2018-2019 IFPiLM nie tworzył spółek kapitałowych, nie obejmował ani nie nabywał akcji i udziałów w takich spółkach oraz nie osiągał przychodów z tego tytułu.

[Dowód: akta kontroli str. 41-62]

Instytut w latach 2018-2019 prowadził również inną działalność, niż wymieniona w art. 2 ust. 1-3 ustawy oib. Obejmowała ona wynajem pomieszczeń i związane z nim refakturowanie kosztów mediów. Zgodnie z wyjaśnieniami Dyrektora IFPiLM działalność ta została wyodrębniona pod względem finansowym i rachunkowym, zgodnie z art. 2 ust. 4 ustawy oib. Polityki rachunkowości obowiązujące w latach 2018-2019 uwzględniały wyodrębnienie przychodów z wynajmu i refundacji mediów na koncie 760 oraz kosztów z tego tytułu na koncie 761. W dodatkowych informacjach i objaśnieniach do sprawozdania finansowego za rok 2018 wydzielone zostały przychody i koszty z tytułu wynajmu. Wyodrębnienie to pozwoliło na ustalenie zysków netto z wynajmu, które wyniosły w 2018 r. 217 000 zł, a w 2019 r. 218 000 zł.

[Dowód: akta kontroli str. 41-62, 101-108, I/8, I/23, I/68, I/121]

Zasady (polityka) rachunkowości

W 2018 r. obowiązywała w Instytucie Polityka rachunkowości wprowadzona zarządzeniem Dyrektora nr 23/2016 z 3 sierpnia 2016 r. w sprawie wprowadzenia Polityki rachunkowości w IFPiLM. Następnie wydane zostało zarządzenie Dyrektora nr 33/2019 z 29 listopada 2019 r. w sprawie wprowadzenia Polityki rachunkowości w IFPiLM. Zarządzenie to weszło w życie z dniem podpisania (3 grudnia 2019 r.), z mocą obowiązującą od 1 stycznia 2019 r. Przyjęte zasady regulowały obszary rachunkowości zgodne z art. 4 ust. 3 ustawy o rachunkowości.

[Dowód: akta kontroli str. I/1-31]

2 stycznia 2011 r. podpisana została umowa o wykonywanie obowiązków z zakresu rachunkowości i przejęciu odpowiedzialności za prowadzenie ksiąg rachunkowych z zatrudnioną na stanowisku głównej księgowej.

[Dowód: akta kontroli str. 41-62, I/135-136]

Roczny plan finansowy

Roczne plany finansowe na lata 2018-2019 zostały pozytywnie zaopiniowane przez Radę Naukową odpowiednio uchwałami nr 14/2017 z 11 grudnia 2017 r. oraz 6/2018 z 8 października 2018 r.

[Dowód: akta kontroli str. II/338-345]

Plany te nie podlegały korektom w kontrolowanym okresie.

[Dowód: akta kontroli str. I/137-138]

Roczne plany finansowe na lata 2018-2019 wpłynęły do Ministerstwa Energii odpowiednio 20 lutego 2018 r. i 11 października 2018 r.

[Dowód: akta kontroli str. I/140, II/341-345]

Roczne plany finansowe zostały podpisane przez Dyrektora IFPiLM, po ich uprzednim pozytywnym zaopiniowaniu przez Radę Naukową. Plan na rok 2018 przewidywał przychody w wysokości 11 610 000 zł z następujących źródeł: dotacje z budżetu państwa (72,9%), przychody własne (8,5%) i inne (18,6%). W przypadku roku 2019 plan zakładał przychody na poziomie 12 802 000 zł, na które składały się dotacje z budżetu państwa (72,7%), przychody własne (7,6%) i inne (19,7%). Największym źródłem finansowania Instytutu w badanym okresie były zatem dotacje, natomiast w kosztach największą pozycję stanowiły wynagrodzenia.

[Dowód: akta kontroli str. I/139, II/341-345]

Plany na lata 2018-2019 uwzględniały strukturę przewidzianą w art. 18 ust. 11 ustawy oib. Rada Naukowa 9 kwietnia 2015 r. zatwierdziła *Perspektywiczne kierunki działalności naukowej, rozwojowej i wdrożeniowej IFPiLM*, których rekomendacje miały być podstawą do opracowywania rocznych planów finansowych. Plan finansowy Instytutu w 2018 r. w zakresie przychodów został wykonany na poziomie 123,0%, a w zakresie kosztów na poziomie 117,3%. Natomiast zrealizowane w 2019 r. przychody były na poziomie 122,0%, a koszty 112,0% rocznego planu finansowego.

[Dowód: akta kontroli str. I/137-139, II/341-345, II/359-416]

Dyrektor Instytutu wyjaśnił, że różnica między planowanymi a faktycznymi przychodami w 2018 r. wynikała z:

- podwyższenia dotacji z Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego (dalej MNiSW) na Projekt Międzynarodowy Współfinansowany (dalej PMW) EUROfusion o 625 000 zł;
- wzrostu dotacji na ww. projekt z KE o 1 202 000 zł;
- podwyższenia dotacji z MNiSW na PMW PALS o 50 000 zł;
- wzrostu dotacji na PMW Międzynarodowej Agencji Energii Atomowej (dalej IAEA) o 208 000 zł;
- podwyższenia przychodów ze sprzedaży usług o 158 000 zł, przy jednoczesnym spadku dotacji na utrzymanie potencjału badawczego o 319 000 zł.

Wzrost przychodów z dotacji pociągnął za sobą wzrost kosztów o 2 010 000 zł, które to miały pokrywać otrzymane dotacje. Dotyczyć to miało przede wszystkim kosztów wynagrodzeń, w przypadku których nastąpił wzrost o 1 114 000 zł w stosunku do planu. Doszło też do wzrostu kosztów delegacji służbowych o 438 000 zł oraz usług obcych o 307 000 zł.

Natomiast w roku 2019 nastąpił wzrost przychodów w stosunku do planu o 2 820 000 zł. Dyrektor IFPiLM wyjaśnił, że różnica między planowanymi a faktycznymi przychodami w 2019 r. wynikała z:

- podwyższenia dotacji na utrzymanie potencjału badawczego o 329 000 zł;
- wzrostu dotacji z MNiSW na PMW EUROfusion o 1 152 000 zł;
- podwyższenia dotacji na ww. projekt z KE o 795 000 zł;
- wzrostu dotacji z MNiSW na PMW PALS o 634 000 zł (Instytut otrzymał dofinansowanie również na drugi projekt PALS).

Wzrost przychodów z dotacji pociągnął za sobą wzrost kosztów o 1 533 000 zł, które to miały pokrywać otrzymane dotacje. Dotyczyć to miało przede wszystkim kosztów wynagrodzeń, w przypadku których nastąpił wzrost o 1 780 000 zł. IFPiLM otrzymał też wyższą w stosunku do planu o 632 000,0 zł, kwotę z MNiSW na tzw. Premię na Horyzoncie, czyli dodatki do wynagrodzeń osób realizujących projekt EUROfusion w ramach programu Horyzont 2020. Nastąpił wzrost kosztów delegacji służbowych o 450 000 zł, przy jednoczesnym spadku kosztów majątkowych o 725 000 zł w stosunku do planu.

[Dowód: akta kontroli str. 41-62]

W rocznych planach finansowych na lata 2018-2019 uwzględnione zostały przychody wskazane w art. 18 ust. 7 pkt 1-4 ustawy oib (sprzedaż wyników badań naukowych, prac rozwojowych oraz know-how związanego z tymi wynikami; sprzedaż patentów, praw ochronnych oraz licencji na stosowanie wynalazków, wzorów użytkowych, topografii układów scalonych oraz wyhodowanej albo odkrytej i wprowadzonej odmiany rośliny; sprzedaż prac wdrożeniowych, w tym nadzoru autorskiego; sprzedaż produkcji urządzeń i aparatury oraz innej produkcji lub usług) w kwotach odpowiednio 482 000 zł i 500 000 zł. Środki na wynagrodzenia zostały ustalone w planach finansowych na poziomie odpowiednio 6 400 000 zł i 6 790 000 zł.

[Dowód: akta kontroli str. 41-62, I/139, I/141, II/341-345]

Sprawozdania finansowe za lata 2018-2019 zawierały niezbędne elementy, takie jak bilans, rachunek zysków i strat oraz informację dodatkową. Ponadto obejmowały one rachunki przepływów pieniężnych i zestawienia zmian w kapitale (funduszu) własnym. Poszczególne części sprawozdań zawierały informacje w zakresie ustalonym w załączniku nr 1 do ustawy o rachunkowości. W rachunkach zysków i strat wykazane zostały oddzielnie przychody, koszty, zyski i straty oraz obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego za bieżący i poprzedni rok obrotowy. Polityki rachunkowości stosowane były w sposób ciągły, a określone w nich zasady wyceny aktywów i pasywów, w tym także dokonywania odpisów amortyzacyjnych, pozwoliły na ustalenie wyniku finansowego i sporządzenie sprawozdań finansowych tak, aby za kolejne lata informacje z nich wynikające były porównywalne. Sprawozdania finansowe zostały sporządzone w terminie 3 miesięcy od dnia bilansowego.

[Dowód: akta kontroli str. I/32-134]

Rada Naukowa pozytywnie zaopiniowała roczne sprawozdania finansowe za lata 2018-2019, w tym podział zysku.

[Dowód: akta kontroli str. II/353-358]

Sprawozdania finansowe za lata 2018-2019 zostały zatwierdzone przez ministra nadzorującego odpowiednio 5 lipca 2019 r. i 15 maja 2020 r. Przed zatwierdzeniem sprawozdania te zostały zbadane przez niezależnego biegłego rewidenta, zgodnie z art. 53 ust. 1a ustawy o rachunkowości. Minister zatwierdził podział osiągniętego w 2018 r. zysku netto w kwocie 661 000 zł na fundusz rezerwowy i fundusz nagród. Natomiast zysk netto za 2019 r. w wysokości 1 287 000 zł został podzielony na następujące fundusze: rezerwowy, stypendialny, nagród oraz zakładowy fundusz świadczeń socjalnych.

[Dowód: akta kontroli str. I/78-82, I/131-134, I/142-143]

Sprawozdania finansowe za lata 2018-2019 zostały złożone do Krajowego Rejestru Sądowego (dalej KRS) odpowiednio 11 czerwca 2019 r. i 26 maja 2020 r.

[Dowód: akta kontroli str. I/146]

Suma bilansowa w sprawozdaniu finansowym za 2019 r. wyniosła 26 067 000,00 zł i była o 5,4% wyższa w stosunku do poprzedniego roku. W badanym okresie nastąpił prawie dwukrotny wzrost podstawowych wskaźników rentowności Instytutu, co oznaczało wyraźną poprawę zdolności posiadanych zasobów do generowania zysku oraz znaczne zwiększenie efektywności wykorzystania majątku. W kontrolowanym okresie zaobserwowano wzrost wartości większości wskaźników płynności finansowej, przy jednoczesnym utrzymaniu ich na bardzo wysokim poziomie (zjawisko nadpłynności). Współczynnik bieżącej płynności wyniósł 7,64 w 2018 r. i 7,90 w 2019 r., współczynnik szybkiej płynności odpowiednio 7,50 i 7,90, a współczynnik natychmiastowej płynności 6,79 i 6,12. IFPiLM był zatem zdolny do terminowego regulowania bieżących (krótkoterminowych) zobowiązań, nawet bez konieczności upłynniania rzeczowych aktywów obrotowych. Z uwagi na

wysoki poziom środków pieniężnych, nie było więc zagrożenia utraty płynności. Utrzymywanie natomiast przez dłuższy czas wysokiego poziomu środków pieniężnych powoduje utratę ich realnej wartości (inflacja) i nie pozwala osiągnąć adekwatnych korzyści, które mogłyby być rezultatem ich zainwestowania. Dlatego też proponuje się bardziej aktywne wykorzystanie środków pieniężnych w celu rozwijania działalności i wzmocnienia potencjału IFPiLM. Ogólny wskaźnik zadłużenia obrazujący stopień finansowania majątku zobowiązaniami wzrósł w okresie 2018-2019 nieznacznie i tym samym w sposób minimalny obniżyła się wiarygodność kredytowa Instytutu. Mimo tego poziom zadłużenia był na tyle niski, że świadczył o samodzielności finansowej IFPiLM. Podsumowując, ogólna sytuacja finansowa poprawiła się w kontrolowanym okresie, co potwierdza wzrost wskaźnika tej sytuacji o 21,7%.

[Dowód: akta kontroli str. I/37-43, I/86-95]

Dotacje

W roku 2018 Instytut otrzymał przychody z 13 dotacji o łącznej wartości 12 461 000 zł, udzielonych na podstawie ustawy o zasadach finansowania nauki i ustawy o finansach publicznych, w tym:

- 9 z MNiSW w łącznej wysokości 8 949 000 zł;
- 2 z IAEA w łącznej kwocie 74 000 zł;
- 1 z KE w wysokości 3 338 000 zł;
- 1 z Narodowego Centrum Nauki (dalej NCN) w wysokości 100 000 zł.

Powyższe dotacje zostały w całości wykorzystane przez IFPiLM.

[Dowód: akta kontroli str. 41-62]

W roku 2019 Instytut otrzymał przychody z 10 dotacji i subwencji o łącznej wartości 14 177 000 zł, udzielonych na podstawie ustawy o zasadach finansowania nauki, ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce oraz ustawy o finansach publicznych, w tym:

- 7 z MNiSW w łącznej kwocie 10 817 000 zł;
- 2 z IAEA w łącznej wysokości 64 000 zł;
- 1 z KE w kwocie 3 295 000 zł.

Z powyższych kwot jedynie subwencja z MNiSW w wysokości 3 210 000 zł nie została w całości wykorzystana (wykorzystano 2 647 000 zł). Zgodnie z doktryną subwencja jest co do zasady świadczeniem bezzwrotnym. W przypadku jej niewykorzystania, staje się ona elementem wyniku finansowego. Przedmiotowa różnica w wysokości 564 000 zł została uwzględniona jako dochód z subwencji przeznaczony na działalność statutową.

[Dowód: akta kontroli str. 41-62, str. I/83-103]

W roku 2018 Instytut posiadał następujące fundusze: statutowy, rezerwowy oraz zakładowy fundusz świadczeń socjalnych, zgodnie z art. 19 ust. 1 ustawy oib. W roku 2019 oprócz ww. funduszy utrzymywany był ponadto fundusz nagród (art. 19 ust. 2 pkt 4 ustawy oib).

[Dowód: akta kontroli str. 41-62]

1.2. Realizacja źródeł przychodów oraz kosztów

Przychody

Osiągnięte w 2019 r. przychody Instytutu wyniosły 15 622 000 zł i były wyższe o 1 341 000 zł (9,4%) w stosunku do roku 2018. Największym źródłem finansowania w badanym okresie były dotacje i subwencje z budżetu państwa w kwocie 9 049 000 zł w 2018 r. i 10 816 000 zł w 2019 r. Stanowiły one odpowiednio 63,3% i 69,2% sumy przychodów. Udziały przychodów związanych z podstawową

działalnością IFPiLM wyniosły odpowiednio 28,4% i 24,9%, przychodów z innej działalności odpowiednio 2,6% i 2,4%, a pozostałych przychodów operacyjnych i finansowych odpowiednio 5,7% oraz 3,5%.

[Dowód: akta kontroli str. 41-62]

W strukturze źródeł finansowania Instytutu największy udział miały środki z MNiSW, które stanowiły w 2018 r. 64,0% i w 2019 r. 69,7%. Następnie działalność finansowana była ze środków zagranicznych (odpowiednio 24,4% i 21,7%), działalności gospodarczej i amortyzacji (odpowiednio 5,0% i 4,5%), czy działalności komercyjnej (odpowiednio 4,6% i 3,4%).

[Dowód: akta kontroli str. 41-62]

Kwota należności na 1 stycznia 2019 r. wynosiła 20 000 zł, w tym należności wymagalnych 227,46 zł. Na dzień 31 grudnia 2019 r. należności wyniosły 537 000 zł, a należności wymagalne nie wystąpiły. Należności wymagalne w łącznej kwocie 227,46 zł dotyczyły 8 faktur wystawionych na rzecz Wydruk rozrachunków z tym kontrahentem potwierdza, że ww. należności zostały przez niego w całości zapłacone w roku 2019. Ustalono, że w latach 2018-2019 nie doszło do umorzenia kontrahentem należności wymagalnych jak również nie wystąpiły ulgi w spłacie należności.

[Dowód: akta kontroli str. I/150-153]

W kontrolowanym okresie nie obowiązywały w IFPiLM regulacje wewnętrzne określające zasady postępowania z należnościami. Zastępca Dyrektora ds. Administracyjnych wyjaśnił, że ustawa oib nie wymaga od Dyrektora wprowadzenia takich regulacji. Nie zostały one ustanowione, ponieważ przypadki związane z zaległościami na rzecz IFPiLM zdarzały się sporadycznie, a gdy wystąpiły, to były to niskie kwoty. W związku z tym każdy przypadek był rozpatrywany indywidualnie. Stosowny dokument wydany został natomiast 13 sierpnia 2020 r., jako zarządzenie Dyrektora nr 22/2020 w sprawie procedur umarzania, odraczania lub rozkładania na raty należności pieniężnych. Zastępca Dyrektora ds. Administracyjnych poinformował jednocześnie, że żadna z dotychczasowych zaległości się nie przedawniła.

[Dowód: akta kontroli str. I/152-154]

Koszty

W roku 2018 koszty Instytutu kształtowały się na poziomie 13 620 000 zł, z czego 7 309 000 zł to koszty wynagrodzeń w ramach umów o pracę, 79 000 zł koszty wynagrodzeń z umów cywilnoprawnych, 1 210 000 zł składki naliczane od wynagrodzeń, a 395 000 zł wydatki inwestycyjne służące potrzebom badań naukowych lub prac rozwojowych. W roku tym nie poniesiono kosztów inwestycji budowlanych dotyczących strategicznej infrastruktury badawczej. Koszty poniesione ze środków dotacji wyniosły natomiast 12 464 000 zł.

[Dowód: akta kontroli str. I/138]

W roku 2019 koszty IFPiLM były wyższe o 5,2% w stosunku do roku poprzedniego i opiewały na 14 335 000 zł, z czego 8 248 000 zł to koszty wynagrodzeń w ramach umów o pracę, 85 000 zł koszty wynagrodzeń z umów cywilnoprawnych, 1 321 000 zł składki naliczane od wynagrodzeń, 239 000 zł wydatki inwestycyjne służące potrzebom badań naukowych lub prac rozwojowych i 382 000 zł koszty inwestycji budowlanych dotyczących strategicznej infrastruktury badawczej. Koszty poniesione ze środków dotacji wyniosły natomiast 13 489 000 zł.

[Dowód: akta kontroli str. I/138]

Instytut w roku 2018 zawarł 7 umów cywilnoprawnych na łączną kwotę 119 000 zł. Stronami tych umów były wyłącznie osoby fizyczne, które w trakcie ich trwania nie były pracownikami IFPiLM. Podobnie było w przypadku roku 2019, w którym podpisano 5 umów o łącznej wartości 42 000 zł.

[Dowód: akta kontroli str. I/155-157]

Zweryfikowane zostały następujące 3 umowy:

1. Umowa zlecenia nr 4/9000/2018 z 9 listopada 2018 r. – prowadzenie kasy Instytutu, rozliczanie delegacji służbowych, sporządzanie przelewów bankowych, raportów kasowych i bankowych oraz wystawianie faktur za najem. Wynagrodzenie brutto wykonawcy wynosiło 30,82 zł za godzinę pracy. Umowa została zawarta na okres 22 listopada 2018 r. – 31 maja 2019 r. Potwierdzeniem czasu wykonania czynności określonych w umowie była ewidencja przepracowanych godzin w miesiącu. Płatności dokonywano na podstawie zatwierdzonego rachunku do umowy zlecenia. Kwoty poszczególnych płatności były zgodne z kwotami figurującymi na zatwierdzonych rachunkach. Na realizację umowy wydatkowano kwotę 24 000 zł.

[Dowód: akta kontroli str. I/158-178]

W wyniku weryfikacji dokumentów stwierdzono, że czynności będące przedmiotem umowy pokrywały się z obowiązującym wówczas zakresem obowiązków pracowników IFPiLM, wprowadzonym Zarządzeniem Dyrektora nr 21/2016 z 5 lipca 2016 r. W pkt N ppkt III zarządzenie przewidywało między innymi następujące zadania na stanowisku kasjera: przyjmowanie i wypłacanie gotówki, sporządzanie raportów kasowych i bankowych, sporządzanie przelewów, rozliczanie delegacji służbowych oraz wystawianie faktur dla instytucji i osób fizycznych. Wyjaśniono, że w okresie 22 listopada 2018 r. – 31 marca 2019 r. nie było w Instytucie pracownika zatrudnionego na stanowisku kasjera.

[Dowód: akta kontroli str. I/179, I/182, III/107, III/115-116]

Zgodnie z wyjaśnieniami Dyrektora Instytutu złożonymi w toku zastrzeżeń do projektu wystąpienia pokontrolnego, realizacja umów cywilnoprawnych odbywała się na podstawie Instrukcji obiegu i kontroli dokumentów w IFPiLM. Kontrola wykazała ponadto, że obowiązywał Regulamin udzielania zamówień w IFPiLM, nieobjętych ustawą Prawo zamówień publicznych, który został wprowadzony Zarządzeniem nr 27/2016 z 14 września 2016 r. Zgodnie z § 1 ust. 8 tego regulaminu w przypadku uzasadnionej potrzeby zawarcia umowy z określonym wykonawcą Dyrektor mógł podjąć decyzję o realizacji zamówienia z pominięciem procedur. Ze złożonych wyjaśnień wynika, że zleceniobiorca został wybrany z ich pominięciem. Na podstawie dyspozycji ustnej kierownika została przygotowana umowa, która następnie po wyrażeniu zgody została podpisana przez Dyrektora IFPiLM. Przed dniem zawarcia umowy zleceniobiorca był zatrudniony jako kasjer. Dotychczas był on długoletnim pracownikiem działu księgowości i chciał przejść na emeryturę. W zaistniałej sytuacji została przerwana obowiązująca umowa na czas nieokreślony. Ustalono, że po przejściu na emeryturę zostanie z tym zleceniobiorcą podpisana umowa na czas określony, na okres 33 miesięcy. Umowa ta wygasła w listopadzie 2018 r., z racji końca okresu, na jaki została zawarta. Z uwagi na fakt, że dobrą praktyką jest zakończenie roku obrotowego i udział w sporządzeniu sprawozdania finansowego przez te same osoby, które wprowadzały wcześniej dane do systemu księgowego, zleceniobiorca zadeklarował chęć kontynuowania zatrudnienia przez okres kilku miesięcy na podstawie umowy zlecenia, do czego przychylił się Dyrektor IFPiLM. Ponadto zleceniobiorca pomagał przez 2 miesiące w przyuczeniu nowej osoby, która miała go w późniejszym terminie zastąpić i która od 1 kwietnia 2019 r. została zatrudniona na stanowisku kasjera. Wyjaśniono jednocześnie, że podczas trwania przedmiotowej umowy, zleceniobiorca nie był zatrudniony na podstawie umowy o pracę, jak również nie wykonywał innych obowiązków na rzecz Instytutu, poza wymienionymi w umowie zlecenia. Stawka brutto za godzinę realizacji umowy została ustalona na podstawie średniej miesięcznej stawki efektywnej, jaka była wyliczona z przepracowanych miesięcy danego roku, w którym zleceniobiorca pracował uprzednio na podstawie umowy o pracę.

Treść umowy nie wskazywała wprost na wykonywanie zlecenia w miejscu i czasie określonym przez Dyrektora oraz pod jego kierownictwem. Jednak charakter zleconych czynności determinował ich wykonywanie w siedzibie Instytutu, a jednocześnie zleceniobiorca nie mógł powierzyć zadań osobie trzeciej i był obowiązany, na żądanie Dyrektora IFPiLM, informować o przebiegu realizacji zlecenia, co częściowo spełniało cechy charakterystyczne dla stosunku pracy. Wszak zleceniobiorca przed podpisaniem umowy zlecenia wykonywał te same czynności z tą różnicą, że na podstawie umowy o pracę. Charakterystyczne było również to, że zadania wykonywane były w sposób ciągły, zazwyczaj od poniedziałku do piątku i przez 7 godzin dziennie. Jedynie w 2 ostatnich miesiącach zlecenie wykonywane było przez 4-5 godzin w ciągu dnia.

[Dowód: akta kontroli str. I/152, I/158-163, I/182, I/184, I/186, I/204-211]

Zgodnie z ppkt 2.1.2 Instrukcji obiegu i kontroli dokumentów w IFPiLM, wprowadzonej Zarządzeniem Dyrektora nr 49/2014 z 16 grudnia 2014 r. umowę cywilnoprawną podpisuje kierownik zakładu/działu oraz dyrektor. Na przedmiotowej umowie brak jest podpisu kierownika zakładu/działu. Zastępca Dyrektora ds. Administracyjnych wyjaśnił, że na umowach o dzieło podpisuje się kierownik i Dyrektor, a na umowach zlecenia tylko Dyrektor.

[Dowód: akta kontroli str. I/180, I/214]

Zgodnie z ppkt 2.5.2 polityk rachunkowości obowiązujących w latach 2018-2019 na podstawie dowodów przychodowych (KP) i rozchodowych (KW), faktur, rozliczeń zaliczek, rozliczeń delegacji, kasjer miał obowiązek sporządzać raport kasowy, który wraz z załączonymi dokumentami przekazywany był do księgowości finansowej. Każdy dokument stanowiący załącznik raportu kasowego musiał być sprawdzony pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym oraz zatwierdzony przez głównego księgowego i Dyrektora Instytutu. W przypadku 2 wypłat wystawiono dokumenty KW, które nie zostały zatwierdzone i na których brak jest adnotacji o sprawdzeniu pod względem formalno-rachunkowym. Zastępca Dyrektora ds. Administracyjnych wyjaśnił, że dokument KW jest uzupełnieniem podstawowego dokumentu, będącego załącznikiem do raportu kasowego, a mianowicie listy płac. Listy te zostały zatwierdzone do wypłaty przez Główną Księgową i Dyrektora Instytutu oraz podpisane przez osobę sporządzającą listy. Dokument KW służy tylko potwierdzeniu otrzymania gotówki przez osobę do tego upoważnioną.

[Dowód: akta kontroli str. I/171-172, I/219-223]

- Umowa zlecenia nr 5/9000/2018 z 9 listopada 2018 r. – kontrola, dekretacja i wprowadzanie do ksiąg rachunkowych dokumentów księgowych, naliczanie funduszu socjalnego, sporządzanie miesięcznych deklaracji PFRON, rozliczanie i księgowanie wynagrodzeń oraz składek ZUS, księgowanie operacji na zamknięcie roku. Wynagrodzenie brutto Wykonawcy wynosiło 36,67 zł za godzinę pracy. Umowa została zawarta na okres 22 listopada 2018 r. – 31 maja 2019 r. Potwierdzeniem czasu wykonania czynności określonych w umowie była ewidencja przepracowanych godzin w miesiącu. Płatności dokonywano na podstawie zatwierdzonego rachunku do umowy zlecenia. Kwoty poszczególnych płatności były zgodne z kwotami figurującymi na zatwierdzonych rachunkach. Na realizację umowy wydatkowano kwotę 23 000 zł.

[Dowód: akta kontroli str. I/224-241]

W wyniku weryfikacji dokumentów stwierdzono, że czynności będące przedmiotem umowy pokrywały się z obowiązującym wówczas zakresem obowiązków pracowników IFPiLM, wprowadzonym Zarządzeniem Dyrektora nr 21/2016 z 5 lipca 2016 r. W pkt N ppkt V zarządzenie przewidywało między innymi następujące zadania na stanowisku kierownika sekcji finansowej: kontrola i dekretacja dokumentów księgowych, naliczanie funduszu socjalnego, sporządzanie miesięcznych deklaracji PFRON, rozliczanie i księgowanie wynagrodzeń oraz składek ZUS, księgowanie operacji na zamknięcie roku. Wyjaśniono, że w okresie obowiązywania przedmiotowej umowy nie było w Instytucie pracownika zatrudnionego na stanowisku kierownika sekcji finansowej. We wrześniu 2019 r. Dyrektor IFPiLM dokonał reorganizacji prac w Dziale Finansowo-Księgowym,

zgodnie z Zarządzeniem nr 24/2019 z 24 września 2019 r., dotyczącym nowych zakresów obowiązków na poszczególnych stanowiskach. Zgodnie z tym zarządzeniem, od 1 października 2019 r. zlikwidowano stanowisko kierownika sekcji finansowej. Zakresy obowiązków zlikwidowanego stanowiska zostały rozdzielone na dwa stanowiska: samodzielnej księgowej oraz samodzielnego księgowego-kasjera. Drugie stanowisko powstało w wyniku rozszerzenia stanowiska kasjera.

[Dowód: akta kontroli str. I/179-180, I/182-183, III/107, III/117]

Ze złożonych wyjaśnień wynika, że zleceniobiorca został wybrany z pominięciem procedur określonych w Regulaminie udzielania zamówień w IFPiLM, nieobjętych ustawą Prawo zamówień publicznych (Zarządzenie nr 27/2016 z 14 września 2016 r.). Na podstawie dyspozycji ustnej kierownika została przygotowana umowa, która następnie po wyrażeniu zgody została podpisana przez Dyrektora IFPiLM. Przed dniem zawarcia umowy zleceniobiorca był zatrudniony na stanowisku kierownika sekcji finansowej. Dotychczas był on długoletnim pracownikiem działu księgowości i chciał przejść na emeryturę. W zaistniałej sytuacji została przerwana obowiązująca umowa na czas nieokreślony. Ustalono, że po przejściu na emeryturę zostanie z tym zleceniobiorcą podpisana umowa na czas określony, na okres 33 miesięcy. Umowa ta wygasła w listopadzie 2018 r., z racji końca okresu, na jaki została zawarta. Z uwagi na fakt, że dobrą praktyką jest zakończenie roku obrotowego i udział w sporządzeniu sprawozdania finansowego przez te same osoby, które wprowadzały wcześniej dane do systemu księgowego, zleceniobiorca zadeklarował chęć kontynuowania zatrudnienia przez okres kilku miesięcy na podstawie umowy zlecenia, do czego przychylił się Dyrektor IFPiLM. Wyjaśniono jednocześnie, że podczas trwania przedmiotowej umowy, zleceniobiorca nie był zatrudniony na podstawie umowy o pracę, jak również nie wykonywał innych obowiązków na rzecz Instytutu, poza wymienionymi w umowie zlecenia.

Stawka brutto za godzinę realizacji umowy została ustalona na podstawie średniej miesięcznej stawki efektywnej, jaka była wyliczona z przepracowanych miesięcy danego roku, w którym zleceniobiorca pracował uprzednio na podstawie umowy o pracę.

Treść umowy nie wskazywała wprost na wykonywanie zlecenia w miejscu i czasie określonym przez Dyrektora oraz pod jego kierownictwem. Jednak charakter zleconych czynności determinował ich wykonywanie w siedzibie Instytutu, a jednocześnie zleceniobiorca nie mógł powierzyć zadań osobie trzeciej i był obowiązany, na żądanie Dyrektora IFPiLM, informować o przebiegu realizacji zlecenia, co częściowo spełniało cechy charakterystyczne dla stosunku pracy. Wszak zleceniobiorca przed podpisaniem umowy zlecenia wykonywał te same czynności z tą różnicą, że na podstawie umowy o pracę. Charakterystyczne było również to, że zadania wykonywane były w sposób ciągły, zazwyczaj od poniedziałku do piątku i przez 7 godzin dziennie. Jedynie w 2 ostatnich miesiącach zlecenie wykonywane było sporadycznie.

[Dowód: akta kontroli str. I/152, I/182-183, I/204, I/224-226, I/242-247]

Ponadto, zgodnie z ppkt 2.1.2 Instrukcji obiegu i kontroli dokumentów w IFPiLM, wprowadzonej Zarządzeniem Dyrektora nr 49/2014 z 16 grudnia 2014 r. umowę cywilnoprawną podpisuje kierownik zakładu/działu oraz dyrektor. Na przedmiotowej umowie brak jest podpisu kierownika zakładu/działu. Zastępca Dyrektora ds. Administracyjnych wyjaśnił, że na umowach o dzieło podpisuje się kierownik i Dyrektor, a na umowach zlecenia tylko Dyrektor.

[Dowód: akta kontroli str. I/180, I/214]

3. Umowa zlecenia nr 4/9000/2019 z 24 lipca 2019 r. – w zakresie ochrony informacji niejawnych (postępowania sprawdzające wobec pracowników, ochrona informacji, kontrola przestrzegania tej ochrony, opracowywanie, aktualizacja i nadzorowanie planu ochrony informacji, szkolenia w zakresie ochrony informacji, współpraca ze służbami ochrony państwa, udział w szkoleniach organizowanych przez Agencję Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Ministerstwo Energii) oraz w zakresie spraw obronnych (współpraca z Ministerstwem Energii, opracowanie i aktualizacja Planu operacyjnego funkcjonowania Instytutu w warunkach zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny, opracowanie

planów szkoleń obronnych i ich prowadzenie, wdrażanie i kontrola realizacji zadań obronnych, sprawozdania z działalności obronnej). Wynagrodzenie brutto Wykonawcy wynosiło 40,00 zł za godzinę pracy. Umowa została zawarta na okres 1 sierpnia 2019 r. – 31 grudnia 2019 r. Potwierdzeniem czasu wykonania czynności określonych w umowie była ewidencja przepracowanych godzin w miesiącu. Płatności dokonywano na podstawie zatwierdzonego rachunku do umowy zlecenia. Kwoty poszczególnych płatności były zgodne z kwotami figurującymi na zatwierdzonych rachunkach. Na realizację umowy wydatkowano kwotę 6 000 zł.

[Dowód: akta kontroli str. I/248-265]

W wyniku weryfikacji dokumentów stwierdzono, że niektóre czynności będące przedmiotem umowy pokrywały się z obowiązującym do 24 września 2019 r. zakresem obowiązków pracowników IFPiLM, wprowadzonym Zarządzeniem Dyrektora nr 21/2016 z 5 lipca 2016 r. W pkt N ppkt IX zarządzenie przewidywało między innymi następujące zadanie na stanowisku referenta do spraw administracyjno-technicznych: opracowanie i wykonanie planów oraz szkoleń w ramach przygotowań obronnych państwa. Z zawartego 31 lipca 2016 r. aneksu do umowy o pracę wynika, że powyższe zadanie zostało już powierzone pracownikowi Instytutu. Z kolei w ppkt X wskazano, że za prowadzenie spraw związanych z planami obrony cywilnej odpowiadał referent do spraw zaopatrzenia.

Wyjaśniono, że obowiązki oraz dokumenty były przekazywane sukcesywnie. Osoby zatrudnione na ww. stanowiskach współpracowały w podanym zakresie obowiązków, zanim zleceniobiorca przejął od nich wszystkie te czynności w pełnym zakresie. Zastępca Dyrektora ds. Administracyjnych wyjaśnił, że we wrześniu 2019 r. Dyrektor IFPiLM dokonał reorganizacji prac w Dziale Administracyjnym, zgodnie z Zarządzeniem nr 24/2019 z 24 września 2019 r., dotyczącym nowych zakresów obowiązków na poszczególnych stanowiskach. Na podstawie tego zarządzenia, na stanowisku referenta do spraw administracyjno-technicznych nie było już w zakresie obowiązków zagadnień związanych z obroną cywilną. Tym samym zarządzeniem zlikwidowano stanowisko referenta do spraw zaopatrzenia.

Z wyjaśnień wynika, że zleceniobiorcę wybrano z pominięciem procedur określonych w Regulaminie udzielania zamówień w IFPiLM, nieobjętych ustawą Prawo zamówień publicznych (Zarządzenie nr 27/2016 z 14 września 2016 r.). Na podstawie dyspozycji ustnej kierownika została przygotowana umowa, która następnie po wyrażeniu zgody została podpisana przez Dyrektora IFPiLM. Wyboru zleceniobiorcy dokonano ze względu na jego doświadczenie w wąskiej specjalizacji i niespotykaną specyfikę potrzeb w zakresie ochrony informacji niejawnych oraz spraw obronnych w instytutach badawczych. Zleceniobiorca wykonywał bowiem ww. czynności w ramach umowy o pracę w co sam potwierdził w dniu podpisania umowy ubezpieczeń społecznych. Dodano przy tym, że w ciągu ostatnich kilku lat komórki związane z obroną cywilną ministerstw nadzorujących zwiększały ilość obowiązków, szczegółowość dokumentów oraz zakres i wymagania w stosunku do instytutów badawczych. Zrodziło to wymóg posiadania coraz większych kompetencji (na przykład posiadanie dostępu do klauzuli tajności wyższej niż informacja zastrzeżona), których dotychczasowi pracownicy nie posiadali. Nie wyjaśniono na jakiej podstawie ustalona została wysokość stawki za godzinę wykonywania zleconych czynności.

[Dowód: akta kontroli I/152, I/180, I/183, I/204, I/253, I/266, III/107, III/119-120]

Treść umowy nie wskazywała wprost na wykonywanie zlecenia w miejscu i czasie określonym przez Dyrektora oraz pod jego kierownictwem. Jednak zleceniobiorca był obowiązany do prowadzenia, na pisemne polecenie kierownika, postępowań sprawdzających, a także nie mógł powierzyć zadań osobie trzeciej i był obowiązany, na żądanie Dyrektora IFPiLM, informować o przebiegu realizacji zlecenia, co częściowo spełniało cechy charakterystyczne dla stosunku pracy.

[Dowód: akta kontroli str. I/248-251]

Zgodnie z ppkt 2.1.2 Instrukcji obiegu i kontroli dokumentów w IFPiLM, wprowadzonej Zarządzeniem Dyrektora nr 49/2014 z 16 grudnia 2014 r. umowę cywilnoprawną podpisuje kierownik zakładu/działu oraz dyrektor. Na przedmiotowej umowie brak jest podpisu kierownika zakładu/działu. Zastępca Dyrektora ds. Administracyjnych wyjaśnił, że na umowach o dzieło podpisuje się kierownik i Dyrektor, a na umowach zlecenia tylko Dyrektor.

[Dowód: akta kontroli str. I/180, I/214]

Ocena obszaru w zakresie działalności finansowej: **pozytywnie z zastrzeżeniami.**

W przypadku 2 skontrolowanych umów zlecenia w obszarze księgowości stwierdzono, że zadania, które zgodnie z zakresami obowiązków na poszczególnych stanowiskach pracy (Zarządzenie Dyrektora nr 21/2016 z 5 lipca 2016 r.), winni wykonywać pracownicy zatrudnieni na stanowiskach kasjera i kierownika sekcji finansowej, nie zostały powierzone konkretnym pracownikom, lecz zleceniobiorcom. Z dokumentacji i wyjaśnień wynika, że w tych przypadkach wystąpiło ryzyko nieprawidłowego zastąpienia umów o pracę umowami cywilnoprawnymi, z równoczesnym utrzymaniem tych samych zakresów obowiązków. Przemawiać może za tym przede wszystkim tożsamość wykonywanych zadań z zakresami obowiązków na tych stanowiskach pracy i z zadaniami uprzednio wykonywanymi przez zleceniobiorców w ramach stosunku pracy. Również charakter zleconych czynności determinował ich wykonywanie w siedzibie Instytutu (obsługa kasy Instytutu i kierowanie sekcją finansową z dostępem do programu finansowo-księgowego Instytutu). O zastąpieniu takim świadczyć też może zakaz powierzenia zadań osobie trzeciej, obowiązek informowania o stanie realizacji zlecenia (nadzór), wprowadzenie okresu wypowiedzenia umowy, czy wykonywanie zlecenia w sposób regularny i przeważnie w stałym wymiarze 7 godzin od poniedziałku do piątku. Ze zleceniobiorcami zawarte zostały umowy cywilnoprawne, mimo że dotychczas te osoby wykonywały identyczne zadania na podstawie stosunku pracy. Kolejne umowy o pracę nie mogły bowiem zostać zawarte z powodu wyczerpania maksymalnego okresu 33 miesięcy, określonego w art. 25 § 1 Kodeksu pracy. Zmianie uległa więc jedynie forma zatrudnienia ze stosunku pracy na stosunek cywilnoprawny.

Przy wyborze przedmiotowych zleceniobiorców odstąpiono od stosowania procedur określonych Regulaminem udzielania zamówień w IFPiLM, nieobjętych ustawą Prawo zamówień publicznych. Dyrektor oczywiście mógł podjąć taką decyzję w przypadku uzasadnionej potrzeby zawarcia umowy z określonym wykonawcą. Jednak zasada przejrzystości nakazywała, aby potrzeba taka została indywidualnie opisana, wraz z uzasadnieniem odstąpienia od stosowania regulaminu. Przykładowo mogła to być notatka służbowa, podlegająca zatwierdzeniu przez Dyrektora lub upoważnioną przez niego osobę. Notatka wskazywałaby okoliczności uzasadniające odstąpienie od stosowania regulaminu oraz byłaby przechowywana przez przyjęty okres od udzielenia zamówienia.

Nie stosowano również ppkt 2.1.2 Instrukcji obiegu i kontroli dokumentów w IFPiLM, który zobowiązywał do podpisywania wszystkich umów cywilnoprawnych również przez kierownika zakładu/działu. Instrukcja bowiem nie rozróżniała obowiązku podpisania umowy od jej rodzaju (umowa zlecenia czy umowa o dzieło).

2. Organizacja i jakość pracy Instytutu

2.1. Sposób organizacji

Instytut działa na podstawie ustawy oib oraz Statutu uchwalonego przez Radę Naukową IFPiLM¹¹ i zatwierdzonego przez Ministra Energii w dniu 18 maja 2017 r.¹² Statut IFPiLM określał przedmiot

---

¹¹ Uchwała Rady Naukowej IFPiLM nr 1/2017 z dnia 22 marca 2017 r. w sprawie uchwalenia Statutu Instytutu.

i zakres działalności Instytutu oraz tryb przeprowadzania konkursów na stanowiska pracowników naukowych.

Nadzór nad Instytutem sprawuje minister właściwy do spraw energii - obecnie Minister Klimatu i Środowiska.

Instytut jest wpisany do Rejestru Przedsiębiorców w KRS pod numerem: 0000202697.

W okresie objętym kontrolą (na wniosek Instytutu) Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy dokonał 10 października 2019 r. złożenia w KRS do akt rejestrowych IFPiLM, aktu powołania Andrzeja Gałkowskiego na Dyrektora Instytutu¹³.

W toku czynności stwierdzono, że we wpisie do KRS¹⁴, w *Dziale I Rubryka 7 - Minister nadzorujący instytut badawczy*, widnieje Minister Energii, jako nadzorujący IFPiLM. Należy wskazać, że z dniem 15 listopada 2019 r. Ministerstwo Energii zmieniło nazwę na Ministerstwo Aktywów Państwowych¹⁵, a następnie z dniem 20 marca 2020 r. dział *energia*, został włączony do Ministerstwa Klimatu¹⁶ i tym samym organem nadzoru nad IFPiLM był Minister Klimatu¹⁷. Od dnia 24 listopada 2020 r. organem nadzoru nad Instytutem jest Minister Klimatu i Środowiska¹⁸.

Zastępca Dyrektora ds. Administracyjnych wyjaśnił, że „(...) W lipcu 2020 roku został złożony wniosek o zmianę danych podmiotu w rejestrze przedsiębiorców KRS, a dokładnie w punkcie C5 *Zmiana Statutu* oraz w punkcie C7 *Informacja o zmianie organu nadzorującego Instytut (...)*. W sierpniu 2020 roku otrzymaliśmy postanowienie (...), że Statut został dodany, natomiast nie ma żadnej wzmianki o zmianie w KRS instytutu o zmianie w miejscu „*Rubryka 7 – Minister nadzorujący instytut badawczy*”. Zapewne wynika z to z faktu, że zgodnie z § 1 rozporządzenia Rady Ministrów (...) w sprawie reorganizacji Instytutu Fizyki Plazmy i Laserowej Mikrosyntezy im. Sylwestra Kaliskiego (...) nadzór nad Instytutem sprawuje minister właściwy do spraw energii (...)”.

[Dowód: akta kontroli str. II/1-29, II/43, II/64-65, II/75-89]

Mając na względzie powyższe ustalenia oraz w celu zapewnienia wiarygodności danych dotyczących Instytutu i zawartych we wpisie do KRS - zespół kontrolujący rekomenduje, wskazując na celowość i zasadność, ponowne wystąpienie do KRS z wnioskiem o dokonanie stosownej zmiany we wpisie, w *Dziale I Rubryka 7 - Minister nadzorujący instytut badawczy*.

Strukturę organizacyjną Instytutu, odpowiadającą przedmiotowi i zakresowi jego działania, określał *Regulamin Organizacyjny IFPiLM*, który został wprowadzony z dniem 1 lipca 2017 r. zarządzeniem Dyrektora Instytutu nr 23/2017 z dnia 21 czerwca 2017 r. Zgodnie z wymogiem określonym w art. 6 ust. 4 ustawy oib, *Regulamin organizacyjny* został ustalony po zaopiniowaniu przez Radę Naukową IFPiLM¹⁹. Zgodnie z pisemnym wyjaśnieniem Zastępcy Dyrektora ds. Administracyjnych z dnia 24 listopada 2020 r. „(...) W kontrolowanym okresie nie działały organizacje związkowe pracowników w Instytucie (...)”.

W ramach przyjętej struktury organizacyjnej w Instytucie wyodrębniony został:

- Pion Naukowo-badawczy;
- Dział Administracyjny;

---

¹² Zmiana Statutu - uchwała nr 6/2019 z dnia 12 września 2019 r., zatwierdzony przez Ministra Klimatu (właściwego do spraw energii) w dniu 26 czerwca 2020 r. Zmiana zgłoszona do KRS - postanowienie Sądu Rejonowego dla m. st. Warszawy z dnia 6 sierpnia 2020 r., sygnatura akt: Wa XII NS-REJ.KRS/041712/20/931.

¹³ Postanowienie Sądu Rejonowego dla m. st. Warszawy z dnia 10 października 2019 r., sygnatura akt: Wa XIII NsRejKRS 58233/19/999.

¹⁴ Informacja z KRS odpowiadająca odpisowi pełnemu z rejestru przedsiębiorców, nr KRS: 0000202697, stan na dzień 20 listopada 2020 r.

¹⁵ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 19 listopada 2019 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie utworzenia Ministerstwa Energii (Dz. U. z 2019 r. poz. 2290).

¹⁶ Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 marca 2020 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Klimatu (Dz. U. z 2020 r. poz. 495).

¹⁷ Obwieszczenie Ministra Klimatu z dnia 24 kwietnia 2020 r. w sprawie wykazu jednostek organizacyjnych podległych Ministrowi Klimatu lub przez niego nadzorowanych (M. P. z 2020 r. poz. 389).

¹⁸ Obwieszczenie Ministra Klimatu z dnia 24 listopada 2020 r. w sprawie wykazu jednostek organizacyjnych podległych Ministrowi Klimatu i Środowiska lub przez niego nadzorowanych (M. P. z 2020 r. poz. 1114).

¹⁹ Uchwała Rady Naukowej IFPiLM nr 12/2017 z dnia 21 czerwca 2017 r. w sprawie opinii Regulaminu organizacyjnego IFPiLM.

– Dział Finansowo-księgowy.

[Dowód: akta kontroli str. II/91-98, II/75]

Struktura Pionu Naukowo-badawczego została szczegółowo określona w zarządzeniu Dyrektora IFPiLM nr 48/2017 z dnia 27 grudnia 2017 r.

W okresie objętym kontrolą zostały wprowadzone dwie zmiany w strukturze organizacyjnej w Pionie Naukowo-badawczym i dotyczyły one:

- 1) rozwiązania z dniem 31 maja 2019 r. Pracowni Aktywacyjnej Spektroskopii Neutronowej (zarządzenie Dyrektora IFPiLM nr 11/2019 z dnia 13 maja 2019 r.);
- 2) rozwiązania z dniem 31 października 2019 r. Zakładu Analiz Teoretycznych (zarządzenie Dyrektora IFPiLM nr 27/2019 z dnia 29 października 2019 r.).

[Dowód: akta kontroli str. II/43-46, II/75, II/99-104]

Dyrektor IFPiLM poinformował, że z dniem 31 października 2020 r. została rozwiązana Pracownia Akceleratorów Laserowych, natomiast utworzenie nowego zakładu planowane jest w roku 2021²⁰.

[Dowód: akta kontroli str. 47, 102]

Powyższe zmiany organizacyjne nie wymagały opiniowania przez Radę Naukową Instytutu.

2.2. Prowadzenie badań naukowych i prac rozwojowych

Zgodnie z art. 2 ustawy oib oraz § 4 Statutu IFPiLM, do podstawowej działalności Instytutu należy prowadzenie badań naukowych i prac rozwojowych, przystosowanie do potrzeb praktyki wyników badań i prac rozwojowych oraz wdrażanie wyników badań naukowych i prac rozwojowych w dziedzinie nauk przyrodniczych i technicznych.

Do zakresu działania Instytutu należy prowadzenie badań naukowych i prac rozwojowych w zakresie fizyki plazmy i fuzji jądrowej, w szczególności w zakresie:

- fizyki plazmy generowanej w wyładowaniu silnoprądowym;
- fizyki plazmy laserowej oraz oddziaływania promieniowania laserowego z materią;
- fuzji jądrowej w układzie z magnetycznym utrzymaniem plazmy;
- fuzji jądrowej w układzie z inercyjnym utrzymaniem plazmy;
- rozwoju urządzeń do wytwarzania i diagnostyki plazmy;
- badań i rozwoju plazmowych napędów satelitarnych.

Dyrektor Instytutu²¹ wyjaśnił, m.in. że badania naukowe oraz prace rozwojowe prowadzone są w ramach programów ramowych Unii Europejskiej (w tym, przede wszystkim, programu fuzji jądrowej Wspólnoty EURATOM o nazwie EUROfusion, ale także w ramach programu LaserLab-Europe) oraz programów IAEA, a także Europejskiej Agencji Kosmicznej (ESA). Oznacza to, że Instytut realizuje w praktyce jedno z najważniejszych zadań polityki naukowej, jakim jest włączenie polskiej nauki w Europejską Przestrzeń Badawczą. Od 2020 r. Instytut realizuje, wspólnie z krakowską firmą Progresja Space, projekt NCBIr pt. *Impulsowy napęd plazmowy do nano- i mikrosatelitów, w ramach Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój*.

[Dowód: akta kontroli str. 48-50, II/43, II/60-61]

W okresie objętym kontrolą IFPiLM²² realizował następujące zadania i projekty:

a) w roku 2018:

²⁰ Pismo Dyrektora Instytutu z dnia 16 listopada 2020 r. znak: Ref. 164/20.

²¹ Pismo Dyrektora Instytutu z dnia 26 października 2020 r. znak: Ref. 158/2020.

²² Pismo Dyrektora Instytutu z dnia 26 października 2020 r. znak: Ref. 158/2020.

- 11 zadań ujętych w planie działalności Instytutu, w ramach których realizowano: jeden projekt NCN, jeden projekt LaserLab, dwa projekty IAEA, jeden projekt EUROfusion i jeden projekt ESA (w sumie 6 projektów mających finansowanie poza subwencją statutową, w tym 4: projekty EUROfusion, dwa projekty IAEA i projekt LaserLab - mające współfinansowanie PMW z MNiSW);
- efektem realizacji tych zadań były 74 publikacje, 7 wykładów zaproszonych oraz 40 komunikatów ustnych i plakatów na 18 konferencjach międzynarodowych;

b) w roku 2019:

- 11 zadań ujętych w planie działalności Instytutu, w ramach których realizowano: dwa projekty LaserLab, dwa projekty IAEA, jeden projekt EUROfusion i jeden projekt ESA (w sumie 6 projektów mających finansowanie poza subwencją statutową, w tym 5: projekt EUROfusion, dwa projekty IAEA i dwa projekty LaserLab - mające współfinansowanie PMW z MNiSW);
- efektem realizacji tych zadań było 65 publikacji, 1 wykład zaproszony oraz 35 komunikatów ustnych i plakatów na 17 konferencjach międzynarodowych.

[Dowód: akta kontroli str. 50, 59]

W wyniku przeprowadzonej analizy, wskazane powyżej zadania (zarówno w 2018 r., jak i w 2019 r.) były zrealizowane zgodnie z przyjętymi kierunkowymi planami rocznymi, co zostało również wykazane w sprawozdaniach za 2018 r. i 2019 r. z ich realizacji.

Zadania realizowane przez Instytut w okresie objętym kontrolą wypełniały katalog zadań związanych z działalnością podstawową, określony w § 4 pkt 3 Statutu IFPiLM.

[Dowód: akta kontroli str. II/106-174]

Finansowanie projektów badawczych prowadzonych przez Instytut w okresie objętym kontrolą przedstawia tabela poniżej²³:

Projekty	Wartość ogółem	w tym:		
		środki zagraniczne	MNiSW/NCN	środki własne
- w 2018 r.				
Kontrakt EUROfusion	7 134 624 zł	2 793 897 zł	3 906 654 zł	434 073 zł
Kontrakt PALS PALS002368	818 522 zł	251 181 zł	510 040 zł	57 301 zł
Projekt NCN HARMONIA 6	99 820 zł	- zł	99 820 zł	- zł
Kontrakt IAEA nr 23071	85 853 zł	10 731 zł	67 603 zł	7 519 zł
Kontrakt IAEA nr 19253	398 178 zł	42 662 zł	319 929 zł	35 587 zł
łącznie w 2018 r.	8 536 997 zł	3 098 471 zł	4 904 046 zł	534 480 zł
- w 2019 r.				
Kontrakt EUROfusion	9 314 196 zł	3 700 318 zł	5 051 929 zł	561 949 zł
Kontrakt PALS002368	818 522 zł	251 181 zł	510 040 zł	57 301 zł
Kontrakt PALS002514	1 006 600 zł	301 980 zł	634 088 zł	70 532 zł
Kontrakt IAEA nr 23071	171 709 zł	21 464 zł	135 205 zł	15 040 zł
Kontrakt IAEA nr 23225	70 867 zł	21 260 zł	44 642 zł	4 965 zł
łącznie w 2019 r.	11 381 894 zł	4 296 203 zł	6 375 904 zł	709 787 zł

[Dowód: akta kontroli str. II/62-63, II/175]

²³ Dane przekazane przez Zastępcę Dyrektora ds. Administracyjnych w załączniku do e-maila z dnia 17 listopada 2020 r.

2.3. Rada Naukowa i jej działalność, w tym: regulamin Rady Naukowej oraz opinie Rady Naukowej wydawane w ramach jej ustawowych kompetencji, określone w art. 29 ust 2 ustawy oib.

Kontrolą objęto dokumentację dotyczącą wyborów do Rady Naukowej Instytutu, uchwalenia *Regulaminu Rady Naukowej* oraz działalności Rady Naukowej w okresie objętym kontrolą.

Zgodnie z art. 29 ust 1 ustawy oib oraz Statutem, Rada Naukowa jest m.in. organem inicjującym, opiniodawczym i doradczym Instytutu w zakresie jego działalności statutowej oraz w sprawach rozwoju kadry naukowej i badawczo-technicznej.

Wybory członków do Rady Naukowej w ramach kadencji na lata 2017-2021, zostały przeprowadzone zgodnie z obowiązującym w tym zakresie Regulaminem wyborów członków Rady Naukowej IFPiLM, który został zaopiniowany przez Radę Naukową w dniu 3 lutego 2011 r.²⁴ oraz wprowadzony w życie zarządzeniem Dyrektora nr 9/2011 z dnia 1 kwietnia 2011 r.

Zarządzeniem Dyrektora IFPiLM nr 18/2017 z dnia 15 maja 2017 r. powołana została Komisja Wyborcza do przeprowadzenia wyborów do Rady Naukowej Instytutu, które odbyły się w dniu 13 czerwca 2017 r.

[Dowód: akta kontroli str. II/177-180, II/197-202]

W okresie objętym kontrolą Rada Naukowa Instytutu realizowała swoje zadania w ramach kadencji 2017/2021 na podstawie:

- uchwalonego w dniu 27 kwietnia 2017 r. Regulaminu Rady Naukowej - obowiązującego do dnia 25 marca 2018 r.²⁵,
- uchwalonego w dniu 26 marca 2018 r. Regulaminu Rady Naukowej - obowiązującego od 26 marca 2018 r.²⁶,

tj. zgodnie z wymogiem określonym w art. 30 ust. 9 ustawy oib.

[Dowód: akta kontroli str. II/181-196]

Przewodniczący Rady Naukowej oraz jego zastępcy zostali wybrani w dniu 13 września 2017 r. na posiedzeniu Rady Naukowej, w głosowaniu tajnym, tj. zgodnie z wymogiem określonym w § 5 pkt. 2 ww. Regulaminu.

W okresie objętym kontrolą Przewodniczącym Rady Naukowej była osoba posiadająca stopień doktora habilitowanego, wybrana spośród członków Rady Naukowej powołanych przez ministra nadzorującego, zgodnie z regulacją określoną w § 5 pkt. 2 i 3 powyższego Regulaminu.

W latach 2018-2019 Rada Naukowa Instytutu liczyła 16 osób. W jej skład wchodził:

- pracownicy naukowcy i badawczo-techniczni Instytutu w liczbie 7 osób (co stanowi 43,7% składu);
- pracownicy spoza Instytutu w liczbie 9 osób (co stanowi 56,3% składu).

Tym samym skład Rady Naukowej spełnia wymogi § 7 Statutu IFPiLM, dotyczące ilości członków Rady Naukowej oraz wymogi określone w art. 30 ust. 2 ustawy oib, dotyczące proporcji pracowników instytutu do pracowników spoza instytutu.

[Dowód: akta kontroli str. II/207-208]

W badanym okresie Rada Naukowa realizowała swoje zadania z zachowaniem trybu pracy, który został określony w rozdziale IV Regulaminu Rady Naukowej IFPiLM. W okresie kontrolowanym Rada odbyła łącznie 5 posiedzeń, w tym:

- w 2018 r. - 2 posiedzenia;

²⁴ Opinia Rady Naukowej IFPiLM z dnia 3 lutego 2011 r. w sprawie Regulaminu wyborów nowej rady IFPiLM.

²⁵ Uchwała Rady Naukowej nr 9/2017 z dnia 27 kwietnia 2017 r.

²⁶ Uchwała Rady Naukowej nr 1/2018 z dnia 26 marca 2018 r.

– w 2019 r. - 3 posiedzenia;

w trakcie których podjęła ogółem 25 uchwał, w zakresie wynikającym z art. 29 ust. 2 ustawy oib, w tym:

- w 2018 r. - 10 uchwał;
- w 2019 r. - 15 uchwał.

Kontroli poddano 5 protokołów z posiedzeń Rady Naukowej, które odbyły się w okresie kontrolowanym, w tym:

- 2 z 2018 r., tj. protokół z posiedzenia w dniu 26 marca 2018 r. oraz w dniu 8 października 2018 r.;
- 3 z 2019 r., tj. protokół z posiedzenia w dniu 22 marca 2019 r., 12 września 2019 r. oraz 11 grudnia 2019 r.

Zgodnie z § 9 Regulaminu Rady Naukowej IFPiLM, wszystkie poddane kontroli protokoły zostały podpisane przez przewodniczącą oraz sekretarza Rady Naukowej.

W przypadku głosowań, w protokołach z posiedzeń, została udokumentowana informacja: o liczbie osób uprawnionych do głosowania, ilości głosów oddanych (w tym ile było „za”, ile „przeciw”, ile się „wstrzymało”), ilości głosów nieważnych oraz czy głosowanie było jawne, czy tajne.²⁷

[Dowód: akta kontroli str. II/210-230]

Zgodnie z art. 29 ust. 2 pkt 5, 9-11 ustawy oib, Rada Naukowa Instytutu zaopiniowała i przesała właściwemu ministrowi do spraw energii, z zachowaniem 7-dniowego terminu określonego w art. 35a ww. ustawy, stosowne uchwały w następującym zakresie:

- uchwała nr 3/2018 - dot. kierunkowego planu działalności IFPiLM w roku 2018;
- uchwała nr 2/2019 - dot. kierunkowego planu działalności IFPiLM w roku 2019;
- uchwała nr 2/2020 - dot. kierunkowego planu działalności IFPiLM w roku 2020;
- uchwała nr 4/2018 - dot. sprawozdania z realizacji zadań statutowych IFPiLM w roku 2017;
- uchwała nr 3/2019 - dot. sprawozdania z realizacji zadań statutowych IFPiLM w roku 2018;
- uchwała nr 3/2020 - dot. sprawozdania z realizacji zadań statutowych IFPiLM w roku 2019;
- uchwała nr 14/2017 - dot. planu finansowego Instytutu na rok 2018;
- uchwała nr 6/2018 - dot. planu finansowego Instytutu na rok 2019;
- uchwała nr 12/2019 - dot. planu finansowego Instytutu na rok 2020;
- uchwała nr 2/2018 - dot. rocznego sprawozdania finansowego IFPiLM za rok 2017;
- uchwała nr 1/2019 - dot. rocznego sprawozdania finansowego IFPiLM za rok 2018 oraz podziału zysku;
- uchwała nr 1/2020 - dot. rocznego sprawozdania finansowego IFPiLM za rok 2019 oraz podziału zysku.

Wszystkie ww. plany i sprawozdania uzyskały pozytywną opinię Rady Naukowej Instytutu²⁸.

[Dowód: akta kontroli str. II/231-358]

W okresie objętym kontrolą Rada Naukowa nie opiniowała perspektywicznych kierunków działalności naukowej, badawczej i wdrożeniowej, jak również nie opiniowała wniosków w sprawie połączenia, podziału, przekształcenia lub reorganizacji Instytutu oraz stałej współpracy Instytutu z innymi osobami prawnymi, o których mowa w art. 29 ust. 2 pkt 6 i 7 ustawy oib.

²⁷ Działania Rady Naukowej w zakresie przestrzegania trybu pracy oraz sporządzania dokumentacji, wskazują na wdrożenie i realizację zalecenia pokontrolnego nr 11 i 12, sformułowanego w wyniku kontroli przeprowadzonej w 2017 r. przez Ministra Energii.

²⁸ Działania Rady Naukowej w zakresie opiniowania kierunkowych planów tematycznych, wskazują na wdrożenie i realizację zalecenia pokontrolnego nr 8, sformułowanego w wyniku kontroli przeprowadzonej w 2017 r. przez Ministra Energii.

2.4. Perspektywiczne kierunki działalności naukowej, rozwojowej i wdrożeniowej

W dniu 9 kwietnia 2015 r. Rada Naukowa Instytutu podjęła uchwałę nr 5/2015 w sprawie zatwierdzenia *Perspektywicznych kierunków działalności naukowej, rozwojowej i wdrożeniowej Instytutu Fizyki Plazmy i Laserowej Mikrosyntezy im. S. Kaliskiego*.

Z treści ww. dokumentu wynika, że Instytut, od czasu jego powstania, prowadzi badania naukowe w dziedzinie fizyki plazmy, w tym badania ukierunkowane na wykorzystanie w przyszłości kontrolowanej fuzji jądrowej do produkcji energii elektrycznej, w sposób bezpieczny dla ludności i przyjazny dla środowiska.

Określono w nim również następujące kierunki badań, które powinny być kontynuowane i rozwijane w Instytucie w najbliższych latach:

- badania plazmy wytwarzanej laserem oraz fuzja inercyjna;
- badania plazmy w polu magnetycznym;
- badania plazmy w układach *plasma focus*;
- badania fizyki i technologii silników plazmowych.

W zakresie poszczególnych kierunków badań, w ww. dokumencie, określone zostały szczegółowo cele oraz kierunki podejmowanych działań, mające na celu osiągnięcie oczekiwanego rezultatu.

W wyniku analizy kierunkowych planów działalności Instytutu i sprawozdań z ich realizacji w latach 2018-2019, stwierdzono, że wskazane powyżej kierunki badań naukowych były w nich uwzględnione. W kierunkowych planach działalności każdorazowo były wskazane osoby odpowiedzialne za realizację danego zadania.

Zastępca Dyrektora ds. Administracyjnych wyjaśnił, że monitoring realizacji Perspektywicznych kierunków działania realizowanych przez IFPiLM odbywa się co roku, w trakcie tworzenia rocznych planów kierunkowych działalności, które w swoich założeniach uwzględniają każdorazowo rekomendacje zawarte w Perspektywicznych kierunkach działalności Instytutu. Postęp w systematycznej realizacji celów zawartych w ww. dokumencie zobrazowany zostaje każdorazowo w rocznych sprawozdaniach z działalności Instytutu i ma swoje odzwierciedlenie w kolejnych rocznych dokumentach planistycznych Instytutu. W okresie objętym kontrolą nie wystąpiły zmiany, które miałyby wpływ na założenia i cele określone w Perspektywicznych kierunkach działalności IFPiLM.

Obecnie trwają prace nad opracowaniem i wdrożeniem w 2021 r. aktualizacji (lub nowych) Perspektywicznych kierunków działania w Instytucie, które w swoich założeniach będą uwzględniały, między innymi, kontynuację już realizowanych przez IFPiLM programów europejskich, jak również nowe perspektywy finansowe.

[Dowód: akta kontroli str. II/359-417]

2.5. Prowadzenie studiów podyplomowych przez Instytut oraz nadawanie stopni naukowych i tytułów naukowych.

W okresie objętym kontrolą Instytut nie prowadził studiów podyplomowych i doktoranckich. Zgodnie z pisemnym wyjaśnieniem Zastępcy Dyrektora ds. Administracyjnych z dnia 17 listopada 2020 r. „(...) Instytut nie miał w kontrolowanym okresie uprawnień do nadawania stopni naukowych i z tego powodu nie prowadził studiów doktoranckich. Jeśli chodzi o studia podyplomowe, to zainteresowanie takimi studiami jest praktycznie zerowe (...)”.

W okresie objętym kontrolą dwóch pracowników Instytutu uzyskało habilitacje oraz trzy osoby tytuł doktora. Tytuły doktora habilitowanego zostały nadane w dziedzinie nauk ścisłych

i przyrodniczych, w dyscyplinie nauk fizycznych. W przypadku stopnia naukowego doktora jedna osoba otrzymała w dziedzinie nauk fizycznych, dyscyplina fizyka, natomiast 2 osoby otrzymały stopień naukowy doktora w dziedzinie nauk ścisłych i przyrodniczych, w dyscyplinie nauki fizyczne.

[Dowód: akta kontroli str. 50, 52, II/43]

2.6. Ocena poziomu naukowego IFPiLM, jakości prowadzonych badań naukowych i prac rozwojowych oraz zgodności działalności Instytutu z zadaniami podstawowymi

Ocena poziomu naukowego Instytutu, jakości prowadzonych badań naukowych i prac rozwojowych oraz zgodności działalności z zadaniami podstawowymi należy do kompetencji Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

W dniu 15 listopada 2017 r., decyzją nr 222/KAT/2017, Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego przyznał Instytutowi kategorię naukową „A” (A - poziom bardzo dobry).

Powyższa kategoria została przyznana w wyniku kompleksowej oceny jakości działalności naukowej oraz badawczo-rozwojowej, przeprowadzonej na podstawie wyników oceny poziomu naukowego prowadzonych badań naukowych oraz prac rozwojowych, jak również ich efektów w odniesieniu do standardów międzynarodowych, a także oceny znaczenia działalności jednostki naukowej dla rozwoju nauki w skali międzynarodowej oraz wzrostu innowacyjności w skali kraju.

Oceny Instytutu dokonano w grupie nauk ścisłych i inżynierskich, obejmującej obszar nauk ścisłych i obszar nauk technicznych, na podstawie ankiety (wniosku) przesłanej przez Instytut²⁹.

Zasadniczy wpływ na przyznaną Instytutowi kategorię naukową „A” miały:

- 1) osiągnięcia naukowe i twórcze (publikacje zarówno w języku polskim jak i w innych językach), współpraca międzynarodowa, w tym:
  - organizowanie przez Instytut spotkań i warsztatów dotyczących realizacji naukowej współpracy międzynarodowej;
  - organizacja w Warszawie w latach 2013 i 2015 Międzynarodowych Konferencji na temat badań i zastosowań plazmy (PLASMA'2013 i PLASMA'2015);
- 2) potencjał naukowy (56 osiągnięć wskazanych w ankiecie przez Instytut);
- 3) praktyczne efekty działalności naukowej (33 osiągnięcia wskazane przez IFPiLM);
- 4) najważniejsze osiągnięcia Instytutu o znaczeniu naukowym, gospodarczym i ogólnospołecznym wskazane w ankiecie przez Instytut, tj.:
  - przygotowanie i zastosowanie nowatorskiej metody badania efektów oddziaływania strumienia plazmy z materiałami stosowanymi w technologiach fuzyjnych wykorzystując układy *plasma focus*;
  - opracowanie metod numerycznych i procedur do rozwiązywania równań transportu plazmy w kodzie ETS (European Transport Solver) oraz opracowanie modułów dla transportu neutralów i jonów domieszek w tokamakach;
  - zastosowanie nowego układu diagnostycznego PHA do pomiaru promieniowania rentgenowskiego generowanego w stellaratorze W7-X;
  - prototyp nowego typu detektora GEM (Gas Electron Multiplier) przeznaczonego do pomiarów tomograficznych miękkiego promieniowania X w tokamaku WEST;
  - opracowanie metod kalibracji diagnostyk przygotowywanych do rejestracji neutronów o energii 14 MeV w układzie JET podczas działania z mieszaniną D+T;

---

²⁹ Ankieta przesłana do MNiSW przez IFPiLM w dniu 18 kwietnia 2017 r. za pośrednictwem systemu teleinformatycznego POL-on, ID: Ankieta_IFPLM_2017-04-18_14-42-11.

- budowa i uruchomienie prototypu polskiego silnika plazmowego pracy ciągłej KLIMT (typu Halla), do korekcji orbity małych satelitów;
- pomiary spontanicznych pól magnetycznych (SPM) w plazmie laserowej za pomocą nowego 2-kanalowego femtosekundowego polaro-interferometru;
- określenie, na podstawie symulacji numerycznych, warunków laserowej generacji bardzo krótkich impulsów prędkości jonów o rekordowych natężeniach.

W wyniku przeprowadzonej oceny działalności IFPiLM oraz otrzymanych wyników MNiSW uznało, że jednostka zalicza się do jednostek spełniających warunek konieczny do poddania się dodatkowej ocenie eksperckiej, przeprowadzanej w celu wyłonienia jednostek naukowych kategorii naukowej „A+”.

W wyniku przeprowadzonej dodatkowej oceny eksperckiej działalności Instytutu stwierdzono, że Instytut „(...) nie wyróżnia się jakością prowadzonych badań naukowych lub prac rozwojowych oraz efektami ich realizacji w porównaniu do innych jednostek naukowych w GWO S13EG, w stopniu uzasadniającym przyznanie kategorii A+ (...)”.

[Dowód: akta kontroli str. II/43, II/47-59]

2.7. Prawa autorskie

W okresie objętym kontrolą w Instytucie obowiązywało zarządzenie nr 11/2015 z dnia 31 marca 2015 r. Dyrektora IFPiLM w sprawie wprowadzenia z dniem 1 kwietnia 2015 r. *Regulaminu zarządzania prawami autorskimi i prawami własności przemysłowej oraz zasady komercjalizacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych*, wypełniające dyspozycję określoną w art. 24 ust. 1a ustawy oib. Rada Naukowa Instytutu³⁰, pozytywnie zaopiniowała ww. Regulamin.

Regulamin, bezpośrednio reguluje stosunki prawne pomiędzy Instytutem a jego pracownikami oraz zasady postępowania z dobrami niematerialnymi w stosunkach cywilnoprawnych Instytutu z osobami trzecimi. Jego treść określa również obowiązki pracowników w zakresie zabezpieczenia praw Instytutu do dóbr niematerialnych w przypadku ich komercjalizacji.

W trakcie kontroli zweryfikowano treść Regulaminu pod kątem zawarcia w nim niezbędnych elementów wymienionych w art. 24 ust. 1a ustawy oib (w brzmieniu ustawy obowiązującym w dacie jego sporządzenia). Potwierdzono, że dokument zawiera wszystkie niezbędne elementy wymienione w cytowanym wyżej przepisie.

[Dowód: akta kontroli str. II/418-428]

Ocena obszaru w zakresie organizacji i jakości pracy: **pozytywna**.

Pozytywna ocena związana jest z prowadzeniem badań naukowych i prac rozwojowych, oraz działalność Rady Naukowej w zakresie dotyczącym opiniowania rocznych planów i sprawozdań Instytutu, jak również terminowe przekazywanie opinii w tym zakresie do ministra właściwego ds. energii.

3. Jakość zarządzania Instytutem

3.1. Instrumenty wspierające zarządzanie organizacją.

Instytut nie posiada wdrożonego jednolitego systemu zarządzania jakością.

³⁰ Rada Naukowa Instytutu 31 marca 2015 r. zaopiniowała Regulamin uchwałą nr 1/2015.

Dyrektor Instytutu³¹ wyjaśnił, że „(...) System ek zarządzania i audytu (EMAS) jest adresowany do wszystkich rodzajów organizacji zainteresowanych wdrażaniem kompleksowych rozwiązań w obszarze ochrony środowiska, zarówno przedstawiciele firm, jak i instytucji niekomercyjnych. IFPiLM nie działa w obszarze ochrony środowiska. IFPiLM jest organizacją niewielką (...), a ponadto udział IFPiLM w rynku jest niewielki. Te dwa czynniki powodują, że koszty wprowadzenia standardów ISO są większe od spodziewanych korzyści (...)”.

[Dowód: akta kontroli str. 105]

3.2. Stan i struktura zatrudnienia oraz wynagrodzenia.

W okresie objętym kontrolą, regulacje dotyczące rekrutacji pracowników naukowych określał Regulamin postępowania konkursowego przy zatrudnianiu pracownika naukowego, wprowadzony w życie zarządzeniem Dyrektora IFPiLM nr 31/2010 z dnia 28 grudnia 2010 r.

[Dowód: akta kontroli str. III/3-5]

Rekrutacja

Dyrektor Instytutu wyjaśnił, że rekrutacja pracowników naukowych odbywa się na podstawie Regulaminu postępowania konkursowego. Konkurs na nowego pracownika naukowego ogłaszany jest na podstawie zapotrzebowania Instytutu (za wyjątkiem sytuacji przewidzianych w ustawie – w wypadku IFPiLM w sytuacji przewidzianej w art. 43 ust. 7 pkt 2b ustawy oib). Ogłoszenie o konkursie powinno być zamieszczone w BIP MNiSW, w BIP IFPiLM oraz na stronie internetowej KE zgodnie z art. 43 ust. 6 ustawy oib. Ranking kandydatów ustala Zespół ds. pracowników naukowych i badawczo-technicznych, powołany przez Dyrektora IFPiLM. Na podstawie rankingu i opinii Rady Naukowej Dyrektor Instytutu podejmuje decyzję o zatrudnieniu pracownika. Zatrudnienie pracownika badawczego następuje po ogłoszeniu naboru w BIP Instytutu. Dodatkowe kwalifikacje kandydata, ustalone przez Dyrektora po zasięgnięciu opinii Rady Naukowej i Rady Pracowników, weryfikuje Zespół ds. pracowników naukowych i badawczo-technicznych. Na tej podstawie i po zasięgnięciu opinii Rady Naukowej, Dyrektor podejmuje decyzję o zatrudnieniu na zasadach takich, jak w wypadku pracowników naukowych.³²

[Dowód: akta kontroli str. 50,104, III/255]

Zastępca Dyrektora ds. Administracyjnych wyjaśnił, że „(...) ranking powstaje na podstawie wewnętrznej dyskusji zespołu, która bierze pod uwagę doświadczenie, wykształcenie oraz dotychczasowy dorobek naukowy. Natomiast kryteria, czy też kwalifikacje brane pod uwagę podczas rekrutacji, wymienione są we wprowadzonych przez Dyrektora zarządzeniach. Ponadto Komisja ds. pracowników naukowych i badawczo-technicznych sprawdza, czy kandydat spełnia wszystkie wymogi i dostarczył komplet wymaganych dokumentów. (...)”³³.

[Dowód: akta kontroli str. III/407]

a) Rekrutacja na stanowiska naukowe

Instytut w okresie kontrolowanym ogłaszał trzy konkursy na stanowiska naukowe, których tryb był prowadzony w oparciu o wymagania ustawy oib.

W okresie objętym kontrolą w wyniku przeprowadzonych konkursów, zatrudniono jednego pracownika na stanowisko adiunkta naukowego, jednego na stanowisko profesora oraz jednego na stanowisko asystenta.

³¹ Pismo Dyrektora Instytutu z dnia 16 listopada 2020 r. znak: Ref. 164/20.

³² Pismo Dyrektora Instytutu z dnia 26 października 2020 r. znak: Ref. 158/2020.

³³ Pisemne wyjaśnienie Zastępcy Dyrektora ds. Administracyjnych z dnia 7 stycznia 2021 r.

Badaniu poddano dokumentację dotyczącą jednego naboru na stanowisko asystenta (1³⁴ z 3 postępowań rekrutacyjnych, które były przeprowadzone w badanym okresie).

Kontrola wykazała, że kandydat spełnił wymóg art. 43 ust. 5 ustawy oib, przedstawiając dyplom magistra w zakresie fizyki lub nauk pokrewnych oraz kryteria umieszczone w ogłoszeniu, a także złożył stosowne dokumenty i pisma, takie jak wniosek o zatrudnienie na stanowisku asystenta, szczegółowy życiorys naukowy, list motywacyjny oraz oświadczenia.

Protokołem z dnia 31 października 2018 r., dotyczącym oceny kwalifikacji wymaganych dla kandydata na stanowisko asystenta w Zakładzie Diagnostyki i Technologii Plazmowych w laboratorium PlaNS w IFPiLM, Komisja Konkursowa ds. zatrudnienia pracowników naukowych w IFPiLM pozytywnie oceniła kwalifikacje wymagane od kandydata na stanowisko wymienione w ogłoszeniu konkursowym.

Kontrola wykazała, że ogłoszenia o naborze nie umieszczono na stronie internetowej KE, w europejskim portalu dla mobilnych naukowców, przeznaczonym do publikacji ofert pracy dla naukowców, co jest niezgodne z art. 43 ust. 6 ustawy oib.

Zastępca Dyrektora ds. Administracyjnych wyjaśnił, że oferty pracy IFPiLM na stanowisko asystenta w Laboratorium Plazmowych Napędów Satelitarnych, zgodnie z art. 43 ust. 6 ustawy oib przesłana została prośba o umieszczenie ogłoszenia o konkursie na stronie BIP MNiSW, brak jest natomiast odpowiedzi zwrotnej o jej umieszczeniu przez MNiSW. Ogłoszenie nie zostało umieszczone na stronie internetowej KE, w europejskim portalu dla mobilnych naukowców, przeznaczonym do publikacji ofert pracy dla naukowców³⁵.

[Dowód: akta kontroli str. 104, III/195-216, III/257-259]

b) Rekrutacja na stanowiska badawczo-techniczne

Instytut rekrutował także cztery osoby na stanowiska badawczo-techniczne, w trybie prowadzonym w oparciu o wymagania ustawy oib.

W okresie objętym kontrolą, w wyniku przeprowadzonej rekrutacji zatrudniono czterech pracowników na stanowiska specjalisty badawczo-technicznego.

Badaniu poddano dokumentację dotyczącą trzech naborów na stanowiska badawczo-techniczne (3 z 4 postępowań rekrutacyjnych, które były przeprowadzone w badanym okresie).

Kontrola wykazała, że nabory zostały przeprowadzone zgodnie z art. 49 ustawy oib oraz z kryteriami wymaganymi dla kandydata na stanowisko badawczo-techniczne, określonymi w Zarządzeniu Dyrektora IFPiLM nr 3 z dnia 7 lutego 2011 r. Osoby zatrudnione posiadały wykształcenie wyższe, a także dodatkowe kwalifikacje na stanowiska badawczo-techniczne.

[Dowód: akta kontroli str. 104, III/170-194, III/216-225]

Zakresy obowiązków

Dyrektor IFPiLM wyjaśnił, że w Instytucie obowiązuje regulacja pn. "Zakresy obowiązków pracowników IFPiLM na poszczególnych stanowiskach", wprowadzony zarządzeniem Dyrektora IFPiLM nr 21/2016 z dnia 5 lipca 2016 r. zaktualizowany zarządzeniem Dyrektora IFPiLM nr 24/2019 z dnia 24 września 2019 r. Wszyscy zatrudnieni pracownicy w lipcu 2016 r., a następnie w październiku 2019 r. podpisali aneksy do umów o pracę, których treść obejmowała zakres obowiązków odpowiadający zajmowanemu stanowisku, poprzez wskazanie konkretnych punktów z przytoczonego dokumentu³⁶.

[Dowód: akta kontroli str. 106, III/107-121]

³⁴ Konkurs na stanowisko asystenta w Laboratorium Plazmowych Napędów Satelitarnych (PlaNS).

³⁵ Pisemne wyjaśnienie Zastępcy Dyrektora ds. Administracyjnych z dnia 23 listopada 2020 r.

³⁶ Pismo Dyrektora Instytutu z dnia 16 listopada 2020 r. znak: Ref. 164/20.

Wypełnienie obowiązku ustawowego zawarcia aneksów do umów z obowiązującym zakresem obowiązków zbadano na próbie 15 z 99 pracowników zobowiązanych do zawarcia takich aneksów.³⁷ Stwierdzono, że wszyscy zweryfikowani pracownicy mieli zawarte umowy z obowiązującym zakresem obowiązków w trakcie trwania stosunku pracy. Umowy oraz aneksy do umów zostały dołączone do akt osobowych pracowników.

[Dowód: akta kontroli str. 106, III/122-136, III/301-342]

Wynagrodzenia

W okresie objętym kontrolą regulacje dotyczące wynagradzania pracowników w Instytucie określał:

- Regulamin wynagradzania pracowników Instytutu Fizyki Plazmy i Laserowej Mikrosyntezy wprowadzony zarządzeniem Dyrektora IFPiLM Nr 37/2016 z dnia 24 listopada 2016 r. oraz znowelizowany Regulamin wynagrodzenia IFPiLM wprowadzony zarządzeniem Dyrektora IFPiLM Nr 31/2019 z dnia 14 listopada 2019 r.;
- Zarządzenie Dyrektora IFPiLM nr 23/2015 z dnia 26 sierpnia 2015 r. w sprawie zasad przyznawania premii zadaniowej za wykonanie dodatkowych zadań, niewynikających z umowy o pracę i zakresu obowiązków, w tym dodatku za kierowanie projektem;
- Zarządzenie Dyrektora IFPiLM nr 12/2016 z dnia 31 marca 2016 r. w sprawie zasad przydzielania premii dla osób zaangażowanych w realizację projektów w ramach programu ramowego Horyzont 2020 oraz programu EURATOM;
- Zarządzenie Dyrektora IFPiLM nr 7/2018 z dnia 20 marca 2017 r. w sprawie znowelizowanego Regulaminu konkursu o nagrodę dyrektora;
- Zarządzenie Dyrektora IFPiLM nr 16/2017 z dnia 8 maja 2017 r. w sprawie zasad wypłacania premii rocznej;
- Zarządzenie Dyrektora IFPiLM nr 11/2017 z dnia 8 maja 2017 r. w sprawie wysokości premii za osiągnięcia mające znaczenie dla kompleksowej oceny działalności Instytutu przeprowadzonej przez Komitet Ewaluacji Jednostek Naukowych (KEJN) oraz wysokość dodatku funkcyjnego;
- Zarządzenie Dyrektora IFPiLM nr 25/2018 z dnia 16 listopada 2018 r. w sprawie zasad wypłacania premii rocznej;
- Zarządzenie Dyrektora IFPiLM nr 18/2019 z dnia 25 lipca 2019 r. w sprawie wysokości premii za osiągnięcia mające znaczenie dla kompleksowej oceny działalności Instytutu przeprowadzonej przez Radę Doskonałości Naukowej oraz w sprawie wysokości dodatku funkcyjnego;
- Zarządzenie Dyrektora IFPiLM nr 38/2019 z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie zasad przydzielenia premii dla osób zaangażowanych w realizację projektów w ramach programu ramowego Horyzont 2020 oraz programu EURATOM.

Regulamin wynagradzania IFPiLM określa zasady wynagradzania i przyznawania świadczeń przysługujących pracownikom IFPiLM, w tym m.in. zasady przyznawania i wypłacania dodatków, zasady przyznawania i wysokość nagród oraz premii.

[Dowód: akta kontroli str. 50, III/6-11, III/148-169]

W okresie objętym kontrolą, zatrudnienie ogółem w Instytucie (w przeliczeniu na pełne etaty) utrzymało się na stabilnym poziomie, tj. spadło z 95 etatów na koniec 2018 r. do 82 etatów na koniec 2019 r., tj. o 13,7%. Koszty wynagrodzenia wzrosły z 7 432 000 zł w 2018 r. do 8 754 000 zł w 2019 r., tj. o 17,8 %. Średnie miesięczne wynagrodzenie w przeliczeniu na 1 etat wzrosło z 7 979,31 zł w 2018 r. do 9 924,74 zł, w 2019 r. tj. o 24,4%.

---

³⁷ Dobór próby: na podstawie załącznika Wykaz pracowników Instytutu w latach 2018 – 2019, przesłanego przez IFPiLM [Dowód: akta kontroli str. III/137-138], wybrano co szóstego pracownika.

W badanym okresie nastąpił spadek zatrudnienia pracowników, m.in. w grupie:

- pracowników administracyjnych o 10,3%, tj. o 1,42 etatu (z 13,80 etatów na koniec 2018 r. do 12,38 etatów wg stanu na 31 grudnia 2019 r.);
- stanowisk robotniczych o 0,2%, tj. o 0,01 etatu (z 4,01 etatów na koniec 2018 r. do 4 etatów wg stanu na 31 grudnia 2019 r.);
- pracowników badawczo-technicznych o 75,7%, tj. o 3,37 etatów (z 4,45 etatów na koniec 2018 r. do 1,08 etatów wg stanu na 31 grudnia 2019 r.);
- pracowników inżynieryjno-technicznych o 39,8% tj. o 3,64 etatów (z 9,14 etatów na koniec 2018 r. do 5,50 etatów wg stanu na 31 grudnia 2019 r.).

Zwiększyła się natomiast liczba zatrudnionych pracowników naukowych o 7,7%, tj. o 3,60 etatów (z 46,94 etatów na koniec 2018 r. do 50,54 etatów wg stanu na 31 grudnia 2019 r.).

Liczba pracowników naukowych w Instytucie, w okresie objętym kontrolą – stan na koniec roku 2018, 2019 przedstawia tabela poniżej

Stanowisko:	Liczba pracowników zatrudnionych w pełnym wymiarze	
	2018 r.	2019 r.
Profesor zwyczajny	6 (2)	6 (2)
Profesor nadzwyczajny	4 (1)	6 (1)
Profesor wizytujący	0	0
Adiunkt	25 (2)	24 (1)
Asystent	18 (4)	18 (3)
Razem	53 (9)	54 (7)

Uwagi IFPiLM:

1. W nawiasie podano liczbę pracowników zatrudnionych w niepełnym wymiarze czasu pracy.

[Dowód: akta kontroli str. 60-61, III/71-73]

W roku 2018 i 2019 wynagrodzenia: Dyrektora IFPiLM, Zastępcy Dyrektora ds. Naukowych, Zastępcy Dyrektora ds. Administracyjnych, a także Głównej Księgowej były zgodne z Regulaminem wynagradzania IFPiLM, który określa zasady wynagradzania i przyznawania świadczeń przysługujących pracownikom IFPiLM. Wynagrodzenia ww. osób mieściły się w limitach określonych w ustawie o wynagrodzeniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi³⁸, co potwierdzają ustalenia kontroli NIK cyt.: „(...) wynagrodzenia przyznane Dyrektora Instytutu, jego dwóch zastępcom oraz głównej księgowej mieściły się w limitach wynikających z ustawy kominowej. Nie wystąpiły zmiany na stanowiskach kierowniczych, które wiązałyby się z koniecznością wypłaty odpraw, z wyjątkiem Głównej Księgowej Instytutu w związku z nabyciem przez nią uprawnień emerytalnych i rozwiązaniem umowy o pracę. W Instytucie nie wystąpiły przypadki odszkodowania zwalnianym pracownikom na podstawie art. 101 Kodeksu Pracy.”³⁹.

[Dowód: akta kontroli str. III/69-70]

3.3. Opiniowanie przez Radę Naukową kandydatów na stanowiska kierownicze

W okresie objętym kontrolą Rada Naukowa nie opiniowała kandydatów na stanowisko zastępcy dyrektora do spraw naukowych, sekretarza naukowego ani kierowników komórek organizacyjnych. Zastępcą Dyrektora ds. Naukowych był Roman Zagórski od stycznia 2016 r. do 31 października 2019 r. Od 5 października 2020 r. Zastępcą Dyrektora ds. Naukowych jest Monika Kubkowska.

[Dowód: akta kontroli str. 50, III/1-2]

³⁸ Ustawa z dnia 3 marca 2000 r. o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi (Dz.U. z 2019 r., poz. 2136).

³⁹ Wystąpienie pokontrolne NIK – P/20/014 – Gospodarka finansowa instytutów badawczych.

3.4. Umowy o zakazie prowadzenia działalności konkurencyjnej oraz podejmowanie dodatkowego zatrudnienia przez pracowników.

Zgodnie z art. 28 ust. 3 ustawy oib Dyrektora, jego zastępców oraz głównego księgowego w okresie trwania stosunku pracy obowiązuje zakaz prowadzenia działalności konkurencyjnej określony w odrębnej umowie.

Zgodnie z art. 47 ust. 5 ustawy oib pracowników naukowych, badawczo-technicznych i inżyniersko-technicznych, w okresie trwania stosunku pracy, obowiązuje zakaz prowadzenia działalności konkurencyjnej wobec instytutu określony w odrębnej umowie.⁴⁰

Dyrektor Instytutu oświadczył, że z pracownikami zatrudnionymi w IFPiLM na stanowiskach naukowych, badawczo-technicznych i inżyniersko-technicznych, jak również z pełniącymi funkcje zastępców Dyrektora i Głównego Księgowego, zawarto umowy o zakazie prowadzenia działalności konkurencyjnej.

Wypełnienie obowiązku ustawowego zawarcia umów o zakazie prowadzenia działalności konkurencyjnej zbadano na próbie 13⁴¹ z 77 pracowników zobowiązanych do zawarcia takich umów. Stwierdzono, że wszyscy zweryfikowani pracownicy mieli zawarte umowy o zakazie prowadzenia działalności konkurencyjnej w trakcie trwania stosunku pracy. Umowy zostały dołączone do akt osobowych pracowników. Weryfikacji poddano również umowy o zakazie konkurencyjnej z Główną Księgową oraz zastępcami Dyrektora.

Z Dyrektorem Instytutu zostały zawarte umowy o zakazie prowadzenia działalności konkurencyjnej 24 września 2015 r. z Ministrem Gospodarki, a następnie 24 września 2019 r. z Ministrem Energii.

[Dowód: akta kontroli str. 50, 105, III/12-27, III/77, III/344-373]

Ponadto, zgodnie z art. 47 ust. 1 ustawy oib pracowników naukowych, badawczo-technicznych i inżyniersko-technicznych obowiązuje zakaz wykonywania dodatkowego zatrudnienia w ramach stosunku pracy lub prowadzenia działalności gospodarczej bez uzyskania wcześniejszej zgody Dyrektora. W latach 2018 – 2019 trzech pracowników IFPiLM wystąpiło do Dyrektora Instytutu z prośbą o wyrażenie zgody na dodatkowe zatrudnienie.

Ustalono, że trzech pracowników IFPiLM prowadziło działalność gospodarczą oraz dodatkowe zatrudnienie. W wyniku kontroli potwierdzono wypełnienie obowiązku ustawowego otrzymania zgody Dyrektora na prowadzenie działalności gospodarczej oraz dodatkowe zatrudnienia.

[Dowód: akta kontroli str. 50, 104, III/75-76]

3.5. Okresowe oceny dorobku naukowego i technicznego pracowników naukowych i badawczo-technicznych

Zgodnie z art. 44 ust. 4 ustawy oib pracownicy naukowcy podlegają ocenom okresowym dorobku naukowego i technicznego, dokonywanym przez Radę Naukową Instytutu, nie rzadziej niż raz na 4 lata. Tryb oceny okresowej określa regulamin ustanowiony przez Dyrektora Instytutu. Ponadto zgodnie

z art. 50 ww. ustawy pracownicy badawczo-techniczni podlegają ocenom okresowym nie rzadziej niż raz na 4 lata.

Dyrektor Instytutu IFPiLM, zgodnie z art. 44 ust. 4 ustawy oib, określił i wprowadził do stosowania zarządzeniem nr 29/2017 z dnia 21 września 2017 r. „Regulamin oceny okresowej dorobku naukowego i technicznego pracowników naukowych i badawczo-technicznych w Instytucie Fizyki Plazmy i Laserowej Mikrosyntezy”.

⁴⁰ Pismo Dyrektora Instytutu z dnia 26 października 2020 r. znak: Ref. 158/2020.

⁴¹ Dobór próby: na podstawie załącznika Wykaz pracowników Instytutu w latach 2018 – 2019, przesłanego przez IFPiLM [Dowód: akta kontroli str. III/137-138], wybrano co piątego pracownika.

W toku czynności kontrolnych przeprowadzanych przez NIK wskazano, że treść § 3 ust. 3 omawianego regulaminu: „(...) Rada naukowa może ustalić dodatkowe kryteria oceny pracowników, przedstawiając te kryteria w sposób przyjęty w Instytucie w terminie 30 dni przed przystąpieniem zespołu do oceny pracowników(...)” jest sprzeczna z art. 94 pkt 9 Kodeksu pracy, który stanowi, że pracodawca jest obowiązany stwarzać obiektywne i sprawiedliwe kryteria oceny pracowników i wyników ich pracy. Nie można ocenić obiektywnie i sprawiedliwie pracownika za okres 4 lat, gdy niektóre kryteria oceny są mu znane dopiero na 30 dni przed dokonaniem oceny.

W znowelizowanym Regulaminie oceny, który wprowadzony został zarządzeniem Dyrektora IFPiLM nr 21/2020 z dnia 30 lipca 2020 r., wykreślono § 3 ust. 3 zgodnie z wnioskami NIK.

Zgodnie z wyjaśnieniami Dyrektora Instytutu oceny okresowe pracowników naukowych i badawczo-technicznych były przeprowadzane, według zasad ustalonych w Regulaminie oceny okresowej i zostały przeprowadzone przez komisję powołaną przez Radę Naukową. W skład komisji weszli członkowie Rady Naukowej (dwaj spoza IFPiLM i dwaj, będący pracownikami IFPiLM). Powołanie komisji ds. okresowej oceny pracowników naukowych i badawczo technicznych odbyło się na posiedzeniu Rady Naukowej 11 grudnia 2019 r. Wyniki oceny zostały przedstawione Radzie Naukowej na posiedzeniu 10 maja 2020 r.⁴²

Ustalono, że w okresie objętym kontrolą w IFPiLM przeprowadzono 39 ocen okresowych dorobku naukowego i technicznego pracowników naukowych w terminach wynikających z § 1 ust. 1 Regulaminu oceny okresowej dorobku naukowego i technicznego pracowników naukowych i badawczo-technicznych w Instytucie Fizyki Plazmy i Laserowej Mikrosyntezy.

Nie zostało ocenionych 13 osób (w tym: 10 z powodu zbyt krótkiego stażu pracy, 2 z powodu urlopu macierzyńskiego/tacierzyńskiego i 1 z powodu urlopu bezpłatnego i macierzyńskiego), tj. zgodnie z § 1 ust. 2 Regulaminu oceny okresowej dorobku naukowego i technicznego pracowników naukowych i badawczo-technicznych w Instytucie Fizyki Plazmy i Laserowej Mikrosyntezy.

[Dowód: akta kontroli str. 51, III/62-68]

Sposób przeprowadzenia oceny okresowej zweryfikowano na próbie 5⁴³ z 39 pracowników. W wyniku analizy dokumentacji dotyczącej oceny pracowników, w jednym przypadku stwierdzono brak własnoręcznego podpisu ocenianego pracownika na Karcie Oceny Pracownika, co jest niezgodne z § 5 ust. 1 Regulaminu oceny okresowej dorobku naukowego i technicznego pracowników naukowych i badawczo-technicznych w Instytucie.

[Dowód: akta kontroli str. III/261-292]

Zastępca Dyrektora ds. Administracyjnych wyjaśnił: „(...) karta nie została jeszcze podpisana, ponieważ proces wszystkich podpisów się wydłużył. Wynika to z faktu, że (...) jest na zwolnieniu lekarskim od kilku miesięcy a planowane zakończenie jest wyznaczone na koniec listopada. (...)”⁴⁴.

W trakcie kontroli, tj. 1 grudnia 2020 r., Dyrektor Instytutu przesłał ww. Kartę Oceny Pracownika, podpisaną przez tego pracownika.

[Dowód: akta kontroli str. III/295-297]

3.6. Komisja dyscyplinarna i rzecznik dyscyplinarny

Kontrolą objęto dokumenty dotyczące wyboru komisji dyscyplinarnej i powołania rzecznika dyscyplinarnego w IFPiLM. Ustalono, że w IFPiLM Rada Naukowa dokonała wyboru komisji dyscyplinarnej w trybie określonym w Statucie IFPiLM. Na posiedzeniu Rady Naukowej w dniu 23 października 2015 r. odbyło się powołanie komisji dyscyplinarnej, które nie zostało potwierdzone uchwałą Rady Naukowej. Ponadto zgodnie z art. 55 ust. 1 ustawy oib Dyrektor wydał zarządzenie nr 19/2017 z dnia 15 maja 2017 roku w sprawie wyboru i zasad działania komisji dyscyplinarnej IFPiLM. Protokołem z 23 maja 2017 roku potwierdzono dokonanie wyboru komisji dyscyplinarnej IFPiLM.

⁴² Pismo Dyrektora Instytutu z dnia 26 października 2020 r. znak: Ref. 158/2020.

⁴³ Dobór próby: na podstawie załącznika z tabelą EXCEL przesłaną przez IFPiLM [Dowód: akta kontroli str. III/226], wybrano co siódmą ocenę okresową licząc (7, 14, 21, 28, 35).

⁴⁴ Pisemne wyjaśnienie Zastępcy Dyrektora ds. Administracyjnych z dnia 25 listopada 2020 r.

Zgodnie art. 57 ustawy oib Rzecznik dyscyplinarny w IFPiLM został powołany przez Radę Naukową IFPiLM w dniu 23 października 2015 r., a po skończonej 4 letniej kadencji powołano w dniu 12 września 2019 r. nowego rzecznika dyscyplinarnego. Na posiedzeniu Rady Naukowej w dniu 12 września 2019 r., fakt powołania rzecznika dyscyplinarnego również nie został potwierdzony uchwałą Rady Naukowej. Art. 29 ustawy oib wskazuje kompetencje rady naukowej, nie określając przy tym, w jakiej formie rada ma te kompetencje wykonywać, należy jednak przyjąć, że właściwą formą podejmowania przez Radę Naukową decyzji, wyrażania opinii i wykonywania zastrzeżonych dla niej czynności, jest właśnie forma uchwały. Wobec powyższego brak formy uchwały należy uznać za uchybienie nie decydujące o bezskuteczności powołania Rzecznika dyscyplinarnego.

[Dowód: akta kontroli str. III/28-61, III/250-252, III/376-403]

Dyrektor Instytutu wyjaśnił, że w badanym okresie nie wszczynano postępowań dyscyplinarnych w Instytucie.

[Dowód: akta kontroli str. 50]

W zakresie objętym kontrolą w badanym obszarze stwierdzono uchybienie.

3.7. Okresowe kontrole obiektów budowlanych oraz prowadzenie ksiąg obiektów budowlanych dla użytkowanych obiektów

Kontrolą objęto dokumentację dotyczącą prowadzenia ksiąg obiektów budowlanych oraz przeprowadzania okresowych kontroli obiektów budowlanych⁴⁵ Instytutu, położonych w Warszawie, przy ul. Hery 23.⁴⁶

Ustalono, że Instytut zgodnie z art. 64 ust. 1 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane⁴⁷, oraz rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 3 lipca 2003 r. w sprawie książki obiektu budowlanego⁴⁸, prowadził książki obiektów budowlanych.

Na podstawie analizy dokumentów ustalono, że w latach 2018-2019 zostały przeprowadzone kontrole okresowe co najmniej raz w roku, zgodnie z art. 62 ust. 1 pkt 1 ustawy Prawo budowlane oraz co najmniej raz na 5 lat - zgodnie z art. 62 ust. 1 pkt. 2 ww. ustawy. Kontrole dotyczyły następujących obiektów budowlanych przy ul. Hery 23:

- Budynek nr 1 – budynek laboratoryjny o pow. 982 m²;
- Budynek nr 3 – budynek magazynowy o pow. 657 m²;
- Budynek nr 4 – budynek laboratoryjno-administracyjny o pow. 348 m².

Kontroli półrocznej w latach 2018-2019 poddano zgodnie z art. 62 ust. 1 pkt. 3 ww. ustawy:

- Budynek nr 2 – hala badawczo-laboratoryjna o pow. 2 117 m² (kontrole odbyły się w kwietniu i październiku 2018 r. oraz w kwietniu i październiku 2019 r.).

[Dowód: akta kontroli str. 62, 105, III/78-102, III/142]

W okresie objętym kontrolą rozporządzanie mieniem odbywało się w sposób zgodny z obowiązującym prawem. W dniu 25 lipca 2018 r. zostało wprowadzone Zarządzenie Dyrektora nr 15/2018 w sprawie Regulaminu wykupu sprzętu komputerowego.

Z wyjaśnień Dyrektora Instytutu wynika, że w roku 2018 IFPiLM dokonał sprzedaży środka trwałego – komputera o wartości początkowej 2 376,23 zł (całkowicie zamortyzowanego), o numerze inwentarzowym nr 1-012-12, zakupionego w roku 2010. Sprzedaż nastąpiła na podstawie wniosku o wykup sprzętu komputerowego, zgodnie z zarządzeniem, w cenie wykupu 5% wartości początkowej, równej 118,81 zł. W roku 2019 IFPiLM dokonał sprzedaży środków trwałych –

⁴⁵ Kontrole okresowe roczne i pięcioletnie, o których mowa w art. 62 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy *Prawo budowlane*, protokoły z kontroli oraz zapisy w książce obiektu budowlanego, o których mowa art. 64 ust. 1 ustawy *Prawo budowlane*.

⁴⁶ *Nieruchomości Instytutu wg stanu na dzień 31.12.2019 r.*

⁴⁷ Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz. U. z 2020 r. poz. 1333, z późn. zm.).

⁴⁸ Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 3 lipca 2003 r. w sprawie książki obiektu budowlanego (Dz. U. z 2003 r. Nr 120, poz. 1134.).

komputerów o wartości początkowej 25 573,55 zł, zakupionych w latach 1994-2012, w 100% amortyzowanych. Sprzedaż nastąpiła na podstawie § 3 i 4 ww. regulaminu – w kwocie 1 329,30 zł, a wnioski o wykup sprzętu komputerowego złożone zostały przez pracowników, zgodnie powyższym zarządzeniem Dyrektora⁴⁹.

W badanym okresie Instytut nie dokonywał nabycia i/lub zbycia nieruchomości a także nie planuje w najbliższym czasie sprzedaży lub zakupu nieruchomości.

[Dowód: akta kontroli str. 105-106, III/103-106]

Ocena obszaru w zakresie jakości zarządzania Instytutem: **pozytywna z zastrzeżeniami**.

Przeprowadzona kontrola wykazała nieprawidłowości w ogłoszeniu konkursu oferty pracy IFPiLM na stanowisko asystenta, gdyż zgodnie z art. 43 ust. 6 ustawy oib ogłoszenie konkursu zamieszcza się na stronie internetowej KE, w europejskim portalu dla mobilnych naukowców, przeznaczonym do publikacji ofert pracy dla naukowców, zaś w poddanym do kontroli konkursie brak jest zamieszczenia ogłoszenia na stronie KE.

Uchybienie dotyczy także dokonywania wyboru Rzecznika dyscyplinarnego bez potwierdzenia tego uchwałą Rady Naukowej.

4. Realizacja zaleceń pokontrolnych z poprzedniej kontroli przeprowadzonej przez Ministra Energii w IFPiLM

W wyniku kontroli planowej, przeprowadzonej w Instytucie w dniach 19 czerwca – 29 września 2017 r., zostało sformułowane 15 zaleceń pokontrolnych.

Dyrektor Instytutu pismem z 26 października 2020 r. znak: Ref. 156/2020 poinformował o sposobie realizacji zaleceń pokontrolnych.

W toku niniejszej kontroli oraz na podstawie analizy przedłożonych wyjaśnień i dokumentów ustalono, że zalecenia pokontrolne wskazane w poz. 1, 4, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 13 i 15 zostały zrealizowane.

Zalecenia nr 2-3 dotyczące opisywania dokumentów finansowo-księgowych zgodnie z obowiązującymi w Instytucie przepisami, a także dotyczące dokumentowania przeprowadzenia kontroli merytorycznej, zostały częściowo zrealizowane.

Zgodnie z pkt 2.3 Instrukcji obiegu i kontroli dokumentów w IFPiLM, wprowadzonej Zarządzeniem Dyrektora nr 49/2014 z 16 grudnia 2014 r. Dział Administracyjny, w przypadku faktur zewnętrznych, stwierdza zgodność z zapotrzebowaniem i wpisuje numer zlecenia. W opisach 7 faktur brak było adnotacji o zgodności towaru/usługi z zapotrzebowaniem.

Zastępca Dyrektora ds. Administracyjnych wyjaśnił między innymi, że w przypadku 3 faktur brak adnotacji wynikał z obowiązujących umów z poszczególnymi podmiotami. W przypadku 2 faktur dokumentujących zakup paliwa, nie potwierdzano za każdym razem zapotrzebowania, ze względu na niewielką ilość samochodów oraz możliwość kontrolowania wydatków na paliwo zwłaszcza, że istniało osobne zlecenie księgowe. Na jednej z faktur brak było adnotacji, z uwagi na realizację usługi na podstawie złożonego zlecenia. W przypadku faktury dotyczącej czynszu za butle gazowe, zamówienia dotyczyły zakupu gazów specjalnych i jednocześnie na fakturze dostawy tych gazów widniała pieczęć zgodności z zapotrzebowaniem.

W adnotacjach o odbiorze towaru/usługi w przypadku 2 faktur nie wskazano pozycji, które miały zostać odebrane.

W adnotacjach o obciążeniu zleceń w przypadku 2 faktur nie wskazano dat sporządzenia adnotacji.

---

⁴⁹ Pismo Dyrektora Instytutu z dnia 16 listopada 2020 r. znak: Ref. 164/20.

W adnotacji o odbiorze towaru/usługi w przypadku 1 faktury nie wskazano daty sporządzenia adnotacji.

Poza tym jedna z faktur dokumentowała zakup kompletu pościeli i koca. Zakup ten uzasadniono tym, że w Instytucie znajduje się kilka pokoi gościnnych, które są udostępniane naukowcom przyjeżdżającym na kampanię eksperymentalną do urządzenia PF-1000.

W przypadku 1 faktury wskazano termin płatności 2 maja 2019 r., a jej zatwierdzenie nastąpiło dopiero 5 sierpnia 2019 r. W tym przypadku mieliśmy do czynienia z duplikatem faktury, który wpłynął 29 lipca 2019 r. Zastępca Dyrektora ds. Administracyjnych wyjaśnił, że oryginalna faktura została zagubiona i dlatego poproszono o wystawienie duplikatu. To spowodowało opłacenie jej w późniejszym terminie, a po wyjaśnieniu powyższej kwestii nie naliczono Instytutowi żadnych odsetek.

Przedstawione wyjaśnienia nie wskazują na możliwość odstąpienia od stosowania przyjętej na rok 2019 polityki rachunkowości.

Zalecenie nr 7 dotyczące poprawiania pomyłek na rachunkach do umów cywilnoprawnych, zostało częściowo zrealizowane. Zgodnie z art. 22 ust. 1 ustawy o rachunkowości niedopuszczalne jest dokonywanie w dowodach księgowych wymazywania i przeróbek. Stwierdzono przypadek przerobienia cyfr w numerze PESEL na rachunku.

Zalecenie nr 14, dotyczące dokonywania wyboru Rzecznika w drodze uchwały Rady Naukowej zostało częściowo zrealizowane. Rzecznik dyscyplinarny w IFPiLM został powołany przez Radę Naukową IFPiLM w dniu 23 października 2015 r. a po skończonej 4 letniej kadencji powołano nowego rzecznika dyscyplinarnego w dniu 12 września 2019 r. Na posiedzeniu w dniu 12 września 2019 r. powołany został Rzecznik dyscyplinarny, jednak nie zostało to potwierdzone uchwałą Rady Naukowej a właściwą formą podejmowania przez Radę Naukową decyzji, wyrażania opinii i wykonywania zastrzeżonych dla niej czynności, jest właśnie forma uchwały. Wobec powyższego brak formy uchwały należy uznać za uchybienie nie decydujące o bezskuteczności powołania Rzecznika dyscyplinarnego.

Przeprowadzona kontrola wykazała, że na 15 zaleceń pokontrolnych sformułowanych w wyniku poprzedniej kontroli Ministra Energii, IFPiLM w pełni zrealizował 11 zaleceń. Natomiast pozostałe 4 zalecenia (dotyczy zalecenia nr 2, 3, 7 i 14) zostały zrealizowane częściowo.

Mając na uwadze powyższe ustalenia wnoszę o:

1. Podpisywanie wszystkich umów cywilnoprawnych również przez kierownika zakładu/działu, zgodnie z pkt 2.1.2 Instrukcji obiegu i kontroli dokumentów w IFPiLM.
2. Dokumentowanie okoliczności uzasadniających odstąpienie od stosowania Regulaminu udzielania zamówień w IFPiLM, nieobjętych ustawą Prawo zamówień publicznych, w przypadku wyboru zleceniobiorców z pominięciem procedur regulaminowych.
3. Zamieszczanie na fakturach zewnętrznych adnotacji o zgodności towaru/usługi z zapotrzebowaniem, zgodnie z pkt 2.3 Instrukcji obiegu i kontroli dokumentów w IFPiLM.
4. Wskazywanie na adnotacjach o odbiorze towaru/usługi na fakturach pozycji, które zostały odebrane.
5. Wpisywanie dat sporządzenia adnotacji opisujących faktury.
6. Poprawianie błędów na rachunkach do umów cywilnoprawnych zgodnie z art. 22 ustawy o rachunkowości.

7. Zamieszczanie ogłoszeń konkursów zgodnie z art. 43 ust. 6 ustawy oib na stronie internetowej KE, w europejskim portalu dla mobilnych naukowców, przeznaczonym do publikacji ofert pracy dla naukowców.
8. Przekazanie niniejszego wystąpienia pokontrolnego Radzie Naukowej Instytutu oraz ponownego powiadomienia Rady Naukowej o konieczności potwierdzenia wyboru Rzecznika dyscyplinarnego w drodze odrębnej uchwały Rady Naukowej.

Przedstawiając powyższe wystąpienie pokontrolne z kontroli, proszę Pana Dyrektora o złożenie pisemnej informacji w sprawie sposobu wykorzystania wyników kontroli oraz o podjętych działaniach zmierzających do realizacji zaleceń pokontrolnych **w terminie 30 dni od dnia otrzymania wystąpienia pokontrolnego.**

W przypadku realizacji zaleceń pokontrolnych, której efektem będzie zmiana wewnętrznych regulacji lub innych dokumentów, proszę o przesłanie ich kopii wraz z powyższą informacją.

Z poważaniem

Piotr Dziadzio
Podsekretarz Stanu
Ministerstwo Klimatu i Środowiska
/ – podpisany cyfrowo/

Do wiadomości:

Dyrektor Departamentu Energii Jądrowej w MKiŚ

